

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
"ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΟΙ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΑΜΕΣΕΣ
ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ"

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΛΑΟΥΤΑΡΗ

Διπλωματική Εργασία Υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος ειδίκευσης στην Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΡΚΑΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 2017

UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS

MASTER PROGRAM IN
ECONOMIC AND BUSINESS STRATEGY
ECONOMIC, SOCIAL AND POPULATION FACTORS
AFFECTING DIRECT FOREIGN INVESTMENTS

NIKOLETTA LAOUTARI

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economic and Business Strategy

SUPERVISORY TEACHER: DEPUTY PROFESSOR KARKALOS SOTIRIOS

PIRAEUS, 2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρώτα από όλους θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθοδηγητή μου σε όλη αυτή την διαδικασία για την εκπόνηση την διπλωματικής εργασίας, τον καθηγητή Καρκαλάκο Σωτήριο. Χωρίς την πολύτιμη βοήθεια του η ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας θα ήταν ακόμα και αδύνατη.

Ακόμα θα ήθελα να ευχαριστήσω όλο το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό του μεταπτυχιακού. Τους καθηγητές για τις γνώσεις που μας μετέδωσαν και τον προσωπικό τους χρόνο που μας αφιέρωσαν για να αναλύσουμε την επιστήμη της Οικονομίας πέρα από την ύλη του μαθήματος. Το διοικητικό προσωπικό για την ομαλή λειτουργία του μεταπτυχιακού τα δύο αυτά χρόνια.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) θεωρούνται ως ένα σημαντικό εργαλείο στην διαδικασία της παγκοσμιοποίησης και διαδραματίζουν έναν κρίσιμο ρόλο στην ανάπτυξη των οικονομιών πολλών χωρών, μέσω της βελτιστοποίησης της υποδομής τους, των τεχνικών δεξιοτήτων, των ικανοτήτων των επιχειρηματιών και των οικονομικών πόρων, αναφορικά με τα έσοδα της χώρας της επένδυσης και το ξένο συνάλλαγμα.

Η παρούσα εργασία έχει στόχο να αναλύσει κυρίως τους οικονομικούς κοινωνικούς και πληθυσμιακούς παράγοντες που επηρεάζουν τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις όπου εφεξής θα αποκαλούνται ΑΞΕ. Υπάρχουν πολλοί λόγοι που μπορεί να οδηγήσουν μια επιχείρηση να προβεί στην πραγματοποίηση μιας άμεσης ξένης επένδυσης. Σε κάθε περίπτωση συνεπάγονται διάφορα οφέλη για τις χώρες υποδοχής των ΑΞΕ.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται οι βασικές έννοιες των ΑΞΕ ώστε να κατανοήσουμε πλήρως την έννοια των ξένων επενδύσεων και τις μορφές με τις οποίες μπορούν να εισέρθουν σε μια ξένη οικονομία. Έπειτα αναλύουμε τον όρο των πολυεθνικών επιχειρήσεων διότι αποτελούν την κύρια μορφή των ξένων επενδύσεων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παραθέτονται τα περιγραφικά αποτελέσματα του δείγματος που επιλέξαμε για την έρευνα μας. Με τις αναλύσεις και τις απεικονίσεις σχετικά με το δείγμα, αποκτάμε μια καλύτερη εικόνα σχετικά με την διάρθρωση του.

Στο τρίτο κεφάλαιο υπάρχει λεπτομερής περιγραφή της μεθόδου της παλινδρόμησης. Ακόμα απεικονίζονται όλες οι εξισώσεις που ορίζουν την παλινδρόμηση και πως αυτές προκύπτουν σταδιακά. Ακολουθεί

Στο τέταρτο κεφάλαιο της μελέτης που παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και το σύνολο των επεξεργασιών που πραγματοποιήθηκαν ώστε να προκύψουν Τα συμπεράσματα τις ερευνας.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα τις έρευνας.

Η εργασία εκπονήθηκε με την βοήθεια δημοσιευμένων άρθρων καθώς ακόμα και ελληνικής και διεθνής βιβλιογραφίας.

SUMMARY

Foreign Direct Investment (FDI) is seen as an important tool in the process of globalization and plays a crucial role in the development of the economies of many countries through the optimization of their infrastructure, technical skills, entrepreneurs' skills and financial resources, with regard to the country's investment income and foreign exchange.

This paper aims to analyze mainly the economic social and population factors affecting Foreign Direct Investment, where they will be called FDI. There are many reasons that can lead a business to make an Foreign Direct Investment. In any case, there are various benefits for the FDI host countries.

The first chapter analyzes the basic concepts of FDI in order to fully understand the concept of foreign investment and the ways in which it can enter into a foreign economy. Then we analyze the term multinational companies because they are the main form of foreign investment.

In the second chapter we describe the descriptive statistic results of the sample we selected for our research. With the analysis and illustrations on the sample, we get a better picture of its structure.

In the third chapter there is a detailed description of the regression method. Still, all the equations that define regression are depicted and how they evolve gradually. Follows

The fourth chapter of the paper presents the results of the survey and the totals of the work carried out to produce the results of the research.

The fifth and final chapter sets out the findings of the survey.

The work was done with the help of published articles as well as Greek and international bibliography.

Περιεχόμενα

1.	ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	1
1.1.	Ερμηνευτική προσέγγιση των άμεσων ξένων επενδύσεων.....	1
1.2.	Έννοια των άμεσων ξένων επενδύσεων.....	2
1.3.	Μορφές άμεσων ξένων επενδύσεων.....	3
1.4.	Τύποι των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.....	4
1.4.1.	Ανά κατεύθυνση.....	5
1.4.2.	Ανά Στόχο.....	5
1.4.3.	Ανά Κίνητρο.....	6
1.5.	Επιπτώσεις των Άμεσων Ξένων επενδύσεων.....	7
1.5.1.	Επιπτώσεις στην χώρα Υποδοχής.....	7
1.5.2.	Επιπτώσεις στην χώρα προέλευσης.....	10
1.6.	Παράγοντες προσέλκυσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.....	12
1.7.	Έννοια Της Πολυεθνικής Εταιρείας.....	13
1.8.	Θεωρητικές προσεγγίσεις για την ερμηνεία των ΑΞΕ.....	13
1.8.1.	Η θεωρία της βιομηχανικής οργάνωσης.....	14
1.8.2.	Η θεωρία του κύκλου ζωής του προϊόντος.....	14
1.8.3.	Η εκλεκτική προσέγγιση.....	16
2.	ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	19
2.1.	Γαλλία.....	23
2.2.	Γερμανία.....	25
2.3.	Ιταλία.....	28
2.4.	Ισπανία.....	30
2.5.	Σουηδία.....	33
2.6.	Αγγλία.....	36
3.	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	39
3.1.	Εμπειρικά Μοντέλα.....	46
4.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	49
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71

Περιεχόμενα Πινάκων

1.	ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	1
2.	ΔΕΔΟΜΕΝΑ	19
	Πίνακας 2.1: Επεξήγηση μεταβλητών	20
	Πίνακας 2.2: Μικρότερη τιμή, μεγαλύτερη τιμή, μέση τιμή, τυπική απόκλιση για τους μέσους όρους των χωρών	21
3.	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	39
3.1.	Εμπειρικά Μοντέλα	46
	Πίνακας 3.1: Επεξήγηση μεταβλητών	46
4.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	49
	Πίνακας 4.1: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Γαλλία	50
	Πίνακας 4.2: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Γερμανία	52
	Πίνακας 4.3: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Ιταλία	54
	Πίνακας 4.4: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Ισπανία	56
	Πίνακας 4.5: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Σουηδία	58
	Πίνακας 4.6: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Αγγλία	60
	Πίνακας 4.7: Πολλαπλή παλινδρόμηση για τους μέσους όρους των χωρών	62
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71

Περιεχόμενα Διαγραμμάτων

1.	ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	1
2.	ΔΕΔΟΜΕΝΑ	19
	Διάγραμμα 2.1: Εξαγωγές κατά μέσο όρο στις 6 χώρες της μελέτης μας	22
	Διάγραμμα 2.2: Πατέντες ΗΠΑ για τις 6 χώρες μελέτης.....	22
2.1.	Γαλλία	23
	Διάγραμμα 2.1.1: Αξία ΑΕΠ Γαλλίας ανά έτος.....	23
	Διάγραμμα 2.1.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Γαλλία ανά έτος	24
	Διάγραμμα 2.1.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Γαλλίας ανά έτος	24
	Διάγραμμα 2.1.4: Κόστος Εμπορίου Γαλλίας ανά έτος	25
2.2.	Γερμανία.....	25
	Διάγραμμα 2.2.1: Αξία ΑΕΠ Γερμανίας ανά έτος	26
	Διάγραμμα 2.2.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Γερμανία ανά έτος.....	26
	Διάγραμμα 2.2.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Γερμανίας ανά έτος.....	27
	Διάγραμμα 2.2.4: Κόστος Εμπορίου Γερμανίας ανά έτος	27
2.3.	Ιταλία.....	28
	Διάγραμμα 2.3.1: Αξία ΑΕΠ Ιταλίας ανά έτος	28
	Διάγραμμα 2.3.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Ιταλία ανά έτος.....	29
	Διάγραμμα 2.3.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Ιταλίας ανά έτος.....	29
	Διάγραμμα 2.3.4: Κόστος Εμπορίου Ιταλίας ανά έτος	30
2.4.	Ισπανία	30
	Διάγραμμα 2.4.1: Αξία ΑΕΠ Ισπανίας ανά έτος.....	31
	Διάγραμμα 2.4.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Ισπανία ανά έτος	31
	Διάγραμμα 2.4.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Ισπανίας ανά έτος	32
	Διάγραμμα 2.4.4: Κόστος Εμπορίου Ισπανίας ανά έτος.....	33
2.5.	Σουηδία	33
	Διάγραμμα 2.5.1: Αξία ΑΕΠ Σουηδίας ανά έτος.....	34
	Διάγραμμα 2.5.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Σουηδία ανά έτος	34

Διάγραμμα 2.5.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Σουηδίας ανά έτος	35
Διάγραμμα 2.5.4: Κόστος Εμπορίου Σουηδίας ανά έτος	35
2.6. Αγγλία	36
Διάγραμμα 2.6.1: Αξία ΑΕΠ Αγγλίας ανά έτος.....	36
Διάγραμμα 2.6.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Αγγλία ανά έτος	37
Διάγραμμα 2.6.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Αγγλίας ανά έτος	37
Διάγραμμα 2.6.4: Κόστος Εμπορίου Αγγλίας ανά έτος.....	38
3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	39
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71

1. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

1.1.ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η¹ οικονομική θεωρία και πρακτική έχει τυποποιήσει τις διεθνείς δραστηριότητες των οικονομικών μονάδων ως εξής:

1. Εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών, που αποτελούν την περισσότερο παραδοσιακή διεθνή δραστηριότητα
2. Εισαγωγή και εξαγωγή υπηρεσιών, οι οποίες συνίστανται, η μεν πρώτη σε πληρωμές εκτός των συνόρων της χώρα που δραστηριοποιείται η οικονομική μονάδα ως αντάλλαγμα για την προσφορά υπηρεσιών σε αυτή από αλλοδαπές επιχειρήσεις, η δε δεύτερη σε εισπράξεις από το εξωτερικό

Διεθνείς συναλλαγές υπηρεσιών μπορεί να είναι:

- Ταξίδια, Τουρισμός, και Μεταφορές. Οι διεθνείς μεταφορές μπορεί να είναι μια σημαντική πηγή εσόδων για αεροπορικές εταιρίες, ναυτιλιακές και μεταφορικές επιχειρήσεις. Ο τουρισμός για μερικές χώρες αποτελεί σημαντική πηγή εθνικού εισοδήματος, σπουδαιότερη σε μερικές περιπτώσεις και από τις εξαγωγές αγαθών.
 - Παροχές διαφόρων υπηρεσιών στο εξωτερικό, για τις οποίες εισπράττονται αμοιβές. Τέτοιες υπηρεσίες είναι, για παράδειγμα, τραπεζικές εργασίες, ασφάλειες, υπηρεσίες διοίκησης και διαχείρισης επιχειρήσεων.
 - Πώληση του δικαιώματος χρήσης πόρων αποκλειστικής ιδιοκτησίας μιας επιχείρησης είτε licencing είτε franchising. Μια συμφωνία Licencing προβλέπει την άδεια χρήσης ενός εμπορικού σήματος, μιας πατέντας ή άλλης εξειδικευμένης τεχνολογικής εισροής ή εισροής τεχνολογίας. Το Franchising σημαίνει ότι μία επιχείρηση πωλεί την χρήση ενός εμπορικού σήματος και ταυτόχρονα προμηθεύει τον αγοραστή με ενδιάμεσες και συμπληρωματικές εισροές αγαθών και υπηρεσιών.
3. Επενδύσεις.
 - Επενδύσεις χαρτοφυλακίου, οι οποίες έχουν τη μορφή είτε της παροχής δανείων στο εξωτερικό, είτε της κατοχής μετοχών επιχειρήσεων εισηγμένων σε χρηματιστήρια της αλλοδαπής, είτε της βραχυχρόνιας τραπεζικής

τοποθέτησης σε ξένο νόμισμα με στόχο την εκμετάλλευση διαφορετικών αποδόσεων μεταξύ ξένων χωρών.

- Άμεση Ξένη Επένδυση (ΑΞΕ). Η ίδρυση δηλαδή θυγατρικών επιχειρήσεων οι οποίες είναι μερικώς ή ολικώς ιδιοκτησία της μητρικής εταιρείας.²

1.2. ΈΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Άμεση ξένη επένδυση (Foreign Direct Investment) ονομάζεται η μακροπρόθεσμη επένδυση σε επιχείρηση της εγχώριας αγοράς από επενδυτή (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) του οποίου η έδρα βρίσκεται στην αγορά ξένης χώρας. Η επένδυση γίνεται με πρωταρχικό στόχο την δυνατότητα ελέγχου στον μόνιμο της εγχώριας επιχείρησης, από αυτή που πραγματοποιεί την επένδυση. Για να επιτευχθεί αυτό είναι αναγκαία η διακράτηση ποσοστού ίσο με 10% του μετοχικού κεφαλαίου. Περιπτώσεις μικρότερης ιδιοκτησίας μεριδίων είναι γνωστά σαν επενδυτικά χαρτοφυλάκια. Η εταιρεία που αναλαμβάνει την επένδυση ουσιαστικά αποκτά θυγατρική εταιρεία.

Η θυγατρική επιχείρηση είναι επιχείρηση εξαρτημένη από άλλη επιχείρηση, τη μητρική επιχείρηση. Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν το 51% και πάνω των μετοχών με δικαίωμα ψήφου αυτής της επιχείρησης ανήκουν στην κυριότητα της μητρικής επιχείρησης. Πρέπει να επισημάνουμε ότι η θυγατρική επιχείρηση είναι νομικά αυτοτελής οικονομική μονάδα και σε αυτό διαφέρει από το υποκατάστημα.

Η ΑΞΕ περιλαμβάνει την μεταφορά πέρα από τα εθνικά σύνορα ενός πακέτου διακριτών αλλά ταυτόχρονα συμπληρωματικών παραγωγικών εισροών. Οι εισροές αυτές είναι είτε υλικές πχ μετοχικό κεφάλαιο, κεφαλαιουχικός εξοπλισμός, ενδιάμεσες και πρώτες ύλες είτε άυλες π.χ. τεχνογνωσία, οργάνωσης της παραγωγής, ποιοτικού ελέγχου, ιδιοκτησίας κ.λπ. Το σύνολο αυτών των εισροών είναι αναγκαίο για την επιτυχή πραγματοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας και της εμπορικής διάθεσης του προϊόντος. Η μεταφορά των πόρων γίνεται χωρίς την παρεμβολή της αγοράς, δεν έχει δηλαδή την μορφή εμπορικής συναλλαγής ή μιας συμφωνίας licensing ή franchising μεταξύ δύο ανεξάρτητων επιχειρηματικών οντοτήτων, αλλά πραγματοποιείται μεταξύ δύο επιχειρήσεων οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με σχέση ιδιοκτησίας. Αυτή η μεταφορά των πόρων γίνεται χωρίς την παρέμβαση της αγοράς, έχει δηλαδή τη μορφή μιας παραδοσιακής εμπορικής συναλλαγής ή συμφωνίας

² Κιρκιλης 2002

licensing ή franchising, αλλά γίνεται από την μητρική επιχείρηση προς τις θυγατρικές οι οποίες βρίσκονται κάτω από κοινή ιδιοκτησία.

Οι ΑΞΕ αναλαμβάνονται από επιχειρήσεις, οι οποίες αποκαλούνται πολυεθνικές.

1.3. ΜΟΡΦΕΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Βασικά χαρακτηριστικά των άμεσων ξένων επενδύσεων είναι η ολική ή μερική ιδιοκτησία της θυγατρικής επιχείρησης από την μητρική, ο έλεγχος που ασκείται και ο βαθμός που η μητρική επιχείρηση μπορεί να επηρεάσει την λήψη αποφάσεων της θυγατρικής και ο μακροχρόνιος χαρακτήρας της. Σύμφωνα με το International Monetary Fund οι άμεσες ξένες επενδύσεις περιλαμβάνουν μακροχρόνια σχέση που αντανακλά ένα διαρκές ενδιαφέρον από τον ξένο επενδυτή στην νέα επιχείρηση που δημιουργείται ενώ ο έλεγχος μπορεί να ασκείται όχι μόνο μέσω πλειοψηφικής συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της θυγατρικής αλλά και με συμμετοχή μειοψηφίας.

1. Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας (wholly-owned subsidiary)

Η επιχείρηση ιδρύει μια νέα επιχείρηση στην ξένη χώρα και είναι ο μοναδικό μέτοχος σε αυτήν. Η θυγατρική μπορεί να είναι μια εντελώς νέα επιχείρηση (greenfield strategy) ή μια ήδη υπάρχουσα επιχείρηση την οποία εξαγόρασε (acquisition strategy).

Πλεονεκτήματα:

- Η μητρική επιχείρηση διατηρεί το διοικητικό έλεγχο της θυγατρικής με όλα τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται αυτό για τη διαμόρφωση και εφαρμογή των στρατηγικών της σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Η μητρική καρπώνεται το σύνολο των κερδών της θυγατρικής.
- Επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας λόγω της αύξησης του συνολικού όγκου παραγωγής του ομίλου.

Μειονεκτήματα:

- Η μητρική επιχείρηση επιβαρύνεται με το σύνολο του οικονομικού κόστους του εγχειρήματος και αναλαμβάνει όλους τους κινδύνους.
- Η θυγατρική χαρακτηρίζεται ως ξένη, πράγμα που μπορεί να προδιαθέσει αρνητικά την κοινή γνώμη, την κυβέρνηση και τις δημόσιες υπηρεσίες.

2. Κοινοπραξία (joint venture)

Κοινοπραξία είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας μιας ή περισσότερων ξένων επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή για την εξαγορά μιας ήδη υπάρχουσας τοπικής επιχείρησης.

Οι εταίροι συνεισφέρουν κεφάλαια, στελεχικό δυναμικό, τεχνολογία και τεχνογνωσία. Συνήθως, συνεισφέρουν τον παραγωγικό συντελεστή στον οποίο υπερτερούν σε σχέση με τους υπόλοιπους εταίρους.

Πλεονεκτήματα:

- Η επιχείρηση αποκτά έναν εταίρο που έχει τις κατάλληλες γνωριμίες και διασυνδέσεις, γνωρίζει το περιβάλλον και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της χώρας.
- Επιμερισμός του κόστους και του κινδύνου του εγχειρήματος.
- Η νομοθεσία πολλών χωρών δίνει σημαντικά οικονομικά κίνητρα στις κοινοπραξίες με αποτέλεσμα η ίδρυση θυγατρικής να συνεπάγεται διαφυγόντα κέρδη.
- Δημιουργεί οικονομίες κλίμακας λόγω της συμπαραγωγής.
- Διεύρυνση των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων.
- Μείωση του μεταξύ τους ανταγωνισμού και αποτροπή εισόδου νέων ανταγωνιστών στην αγορά.

Μειονεκτήματα:

- Η επιχείρηση δεν ελέγχει απόλυτα τη διοίκηση της νέας επιχείρησης με αποτέλεσμα να μην μπορεί να την εντάξει πλήρως στο στρατηγικό σχεδιασμό της.
- Ενδέχεται να εμφανιστούν διαφορές και διαφωνίες μεταξύ των εταίρων σχετικά με τους στόχους και την στρατηγική της κοινοπραξίας, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε διάλυση της.

3. Μερική εξαγορά (partial acquisition)

Η επιχείρηση αποκτά μέρος των μετοχών μιας τοπικής επιχείρησης με την οποία συνεργάζεται μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, συμφωνιών αμοιβαίας διανομής των προϊόντων τους κλπ.

Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της μορφής ταυτίζονται, με μικρές διαφοροποιήσεις με αυτά των κοινοπραξιών.

1.4. ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΆΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Υπάρχουν τρεις βασικοί τύποι των Άμεσων ξένων Επενδύσεων και διακρίνονται ανάλογα με την κατεύθυνση, το στόχο και το κίνητρο της επένδυσης.

1.4.1. Ανά κατεύθυνση

Εσωτερικές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (inward FDI) έχουμε όταν ξένο κεφάλαιο επενδύεται σε εγχώριους πόρους. Οι εσωτερικές ΑΞΕ ενισχύονται από τους εξής παράγοντες:

- Μειώσεις φόρων, επιδοτήσεις, χαμηλά επιτόκια δανεισμού, παροχές προνομίων, άρση συγκεκριμένων περιορισμών.
- Την σκέψη ότι ένα μακροχρόνιο κέρδος αξίζει μια βραχυχρόνια απώλεια εισοδήματος
- Ενώ αντίστοιχα, περιορίζονται από τους εξής παράγοντες:
- Περιορισμούς και όρια ιδιοκτησίας
- Ανάγκες διαφορετικών απαιτήσεων

Οι εξωτερικές ΑΞΕ (outward FDI), οι οποίες μερικές φορές καλούνται και άμεσες επενδύσεις του εξωτερικού, υφίστανται όταν το εγχώριο κεφάλαιο, επενδύεται σε εξωτερικούς πόρους. Παρόλα αυτά, το κεφάλαιο αυτό, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για να επενδυθεί σε εισαγωγές και εξαγωγές μιας ποσότητας προϊόντος, που προέρχεται από ξένη χώρα. Οι εξωτερικές ΑΞΕ ενθαρρύνονται από την κυβερνητική πολιτική ασφάλισης από τον κίνδυνο ενώ περιορίζονται από:

- Τα φορολογικά κίνητρα ή αντικίνητρα των εταιρειών οι οποίες επενδύουν εκτός της εγχώριας οικονομίας ή σε επαναπατρισμένα κέρδη
- Τα υποκατάστατα των τοπικών επιχειρήσεων
- Τις αριστερίζουσες κυβερνητικές πολιτικές που υποστηρίζουν την εν μέρει κρατικοποίηση των βιομηχανιών
- Τις διάφορες «εγωκεντρικές» κοινωνικές ομάδες οι οποίες υποστηρίζονται από εσωτερικές ΑΞΕ ή από το κράτος

1.4.2. Ανά Στόχο

1. Οριζόντιες ΑΞΕ (Vertical FDI), δηλαδή επενδύσεις που γίνονται σε νέες αγορές, όταν η τοπική παραγωγή θεωρείται περισσότερο αποτελεσματική για την διείσδυση στην αγορά σε σύγκριση με τις εξαγορές από την χώρα προέλευσης.
2. Κάθετες ΑΞΕ (Horizontal FDI), δηλαδή επενδύσεις που γίνονται με στόχο τη μείωση του διεθνούς κόστους παραγωγής μιας διεθνικής επιχείρησης.³
3. Τον συνδυασμό κάθετων και οριζόντιων ΑΞΕ (conglomerate FDI) (Caves 1971).

³ Λιαργκόβας 2007

1.4.3. Ανά Κίνητρο

1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς Αναζήτηση Πλουτοπαραγωγικών πόρων (resource seeking)

Κάποιες επιχειρήσεις προβαίνουν σε ΑΞΕ προκειμένου να αποκτήσουν συγκεκριμένους πλουτοπαραγωγικούς πόρους σε χαμηλότερο κόστος από ότι στην χώρα προέλευσης. Υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι πλουτοπαραγωγικών πόρων:

- Φυσικοί πόροι

Σε αυτούς περιλαμβάνονται μεταλλεύματα όπως πετρέλαιο, χαλκός κ.λ.π. καθώς ακόμη και αγροτικά προϊόντα όπως ζάχαρη μπανάνες κ.λ.π. Αυτού του τύπου οι ΑΞΕ συνδέονται αποκλειστικά με τη χώρα υποδοχής και απαιτούν υψηλές επενδύσεις σε υποδομή.

- Φθινό ανειδίκευτο ή μερικά ειδικευμένο εργατικό δυναμικό

Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις οι οποίες προέρχονται από ανεπτυγμένες χώρες, όπου το εργατικό κόστος, δηλαδή ο μισθός, είναι αρκετά υψηλό, είναι λογικό να αναζητούν φθινό εργατικό δυναμικό σε αναπτυσσόμενες χώρες.

- Τεχνολογικές και Διοικητικές Ικανότητες.

Άμεσες ξένες επενδύσεις από επιχειρήσεις που ανήκουν στον τομέα των υπηρεσιών όπως τουρισμός, ιατρικές και εκπαιδευτικές επιχειρήσεις κλπ γιατί έχουν χαρακτήρα που συνδέεται σχεδόν αποκλειστικά με την χώρα υποδοχής.

2. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς Αναζήτηση Αγορών (market seeking)

Είναι οι επενδύσεις που στοχεύουν, είτε στη διεύρυνση σε νέες αγορές, είτε στη διατήρηση του μεριδίου τους στην ήδη υπάρχουσα. Οι ΑΞΕ αυτού του είδους, μπορεί επίσης να υιοθετηθούν, ως μια αμυντική στρατηγική, αφού υποστηρίζεται, ότι οι επιχειρήσεις, προτιμούν αυτό τον τύπο επένδυσης, επειδή έχει μικρότερο κίνδυνο η διατήρηση μιας ήδη υπάρχουσας αγοράς, από την ανεύρεση μιας νέας. Ο στόχος αυτών των ΑΞΕ, είναι η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών για την αγορά της χώρας υποδοχής, ή και γειτονικών αγορών. Τα κίνητρα που ωθούν σε ΑΞΕ τέτοιου είδους είναι κατά κύριο λόγο τα εξής:

- Έχουν εγκατασταθεί στην αγορά στόχο, προμηθευτές ή πελάτες της επιχείρησης.
- Πολλά προϊόντα, χρειάζονται προσαρμογή, στα εγχώρια καταναλωτικά πρότυπα ή τις συνθήκες παραγωγής.

- Η εξυπηρέτηση μιας αγοράς με ΑΞΕ, μπορεί να είναι πιο συμφέρουσα, από άποψη κόστους. Αγορές που οι επιχειρήσεις θεωρούν σημαντικές και βρίσκονται σε απόσταση από τη χώρα προέλευσης, θα προτιμήσουν να τις εξυπηρετήσουν μέσω ΑΞΕ, παρά μέσω του εμπορίου.
- Πολλές επιχειρήσεις, οδηγούνται σε ΑΞΕ, προκειμένου να βρίσκονται σε αγορές, που βρίσκονται και οι ανταγωνιστές τους. Χαρακτηριστική είναι η αγορά των ΗΠΑ, που εξ' αιτίας του μεγέθους της, αλλά και επειδή η ίδια αποτελεί χώρα προέλευσης πολλών Πολυεθνικών Εταιριών, έχει κινητοποιήσει σχεδόν όλες τις πολυεθνικές, να έχουν παρουσία εκεί.

3. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς αναζήτηση Αποτελεσματικότητας και Αποδοτικότητας (efficiency seeking)

Είναι επενδύσεις, με τις οποίες οι επιχειρήσεις, ελπίζουν ότι θα αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους, επωφελούμενες από τα πλεονεκτήματα, των οικονομιών κλίμακας και των αντίστοιχων που προκύπτουν από την κοινή ιδιοκτησία.

4. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς αναζήτηση Στρατηγικών Πόρων ή Ικανοτήτων (strategic asset seeking)

Πρόκειται για στρατηγικές επενδύσεις, οι οποίες αποσκοπούν στην αποτροπή απώλειας ενός πόρου, από μια άλλη ανταγωνιστική επιχείρηση. Αντίστοιχης πρακτικής, μπορεί να θεωρηθεί αυτή που ακολουθούν οι πετρελαιοπαραγωγοί, οι οποίοι μπορεί να μην έχουν ανάγκη από πετρέλαιο στο παρόν, αλλά κοιτούν να αποτρέψουν τους ανταγωνιστές τους από το να το αποκτήσουν. Συνήθως αυτός ο τύπος, περιλαμβάνει επιχειρήσεις που στοχεύουν στη διατήρηση και βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς τους, με την εξαγορά άλλων επιχειρήσεων. Τέτοιου είδους ΑΞΕ, συναντάμε συνήθως, σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας.

1.5.ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΆΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

1.5.1. Επιπτώσεις στην χώρα Υποδοχής

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, στην χώρα υποδοχής μπορεί να έχουν και θετικές και αρνητικές επιπτώσεις, ανάλογα με τον τρόπο που η εκάστοτε κυβέρνηση, η βιομηχανική εξέλιξη και η κοινωνία στο σύνολό της αντιμετωπίζουν τις ξένες επενδύσεις. Μπορούν να επηρεάσουν αισθητά την οικονομία της χώρας όπου βρίσκονται όπως για παράδειγμα τη μεγέθυνση των ανεπτυγμένων χωρών είτε γενικότερα τον ρυθμό ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων. Στη συνέχεια αναλύσουμε τις επιπτώσεις των ΑΞΕ στους σημαντικότερους τομείς

Παραγωγικότητα:

Συγκρίνοντας την παραγωγικότητα των ξένων, με αυτή των εγχώριων επιχειρήσεων, καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι οι ξένες επιχειρήσεις, έχουν υψηλότερο επίπεδο παραγωγικότητας. Η υψηλότερη αυτή παραγωγικότητα, μπορεί να οφείλεται, είτε σε κάποιο τεχνολογικό προβάδισμα, είτε σε κάποιες ιδιαίτερες ικανότητες, όπως για παράδειγμα, στον τομέα της διοίκησης ή του marketing που διαθέτει η μητρική τους επιχείρηση. Από την άλλη πλευρά όμως, η υψηλότερη παραγωγικότητα, μπορεί να οφείλεται στο γεγονός, ότι η είσοδος των ξένων επιχειρήσεων, στην αγορά της χώρας υποδοχής, έχει πραγματοποιηθεί, μέσω της εξαγοράς των πιο παραγωγικών τοπικών επιχειρήσεων, αφήνοντας τις λιγότερο παραγωγικές, στα χέρια της τοπικής ιδιοκτησίας.

Η είσοδος των ξένων επιχειρήσεων, μπορεί να συντελέσει, στην αύξηση της παραγωγικότητας και των εγχώριων επιχειρήσεων. Αυτό μπορεί να γίνει, είτε μέσω διαρροής πληροφοριών που αφορούν την τεχνολογία των ξένων επιχειρήσεων, είτε μέσω ανάλυσης του ίδιου του προϊόντος. Έτσι, οι εγχώριες επιχειρήσεις, αυξάνουν την παραγωγικότητά τους, αντιγράφοντας την τεχνολογία των ξένων επιχειρήσεων. Όταν όμως οι κλάδοι, στους οποίους δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις, είναι επαρκώς ανταγωνιστικοί, η είσοδος ξένων επιχειρήσεων, υποχρεώνει τις εγχώριες, να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα, προκειμένου να επιβιώσουν. Σε γενικές πάντως γραμμές, η συνολική παραγωγικότητα στη χώρα υποδοχής, τείνει να αυξάνεται, από την παρουσία ξένων επιχειρήσεων.

Μισθοί:

Μελετώντας τα αποτελέσματα μεγάλου αριθμού εμπειρικών ερευνών, καταλήγουμε ότι οι ξένες επιχειρήσεις, οι οποίες μπορούν να δραστηριοποιούνται είτε μόνο στην αγορά της χώρας υποδοχής, είτε και σε άλλες χώρες, μπορούν να προσφέρουν, υψηλότερους μισθούς από τις εγχώριες επιχειρήσεις στην χώρα υποδοχής.

Αυτή η δυνατότητα καταβολής υψηλότερων μισθών, οφείλεται σε διάφορους λόγους. Καταρχάς, οι ξένες επιχειρήσεις, τείνουν να δραστηριοποιούνται σε κλάδους της οικονομίας, που είναι υψηλόμισθοι, καθώς και να προσλαμβάνουν πιο μορφωμένους και ικανούς εργαζόμενους από ότι οι εγχώριες. Επίσης, τείνουν να είναι μεγαλύτερες σε μέγεθος, περισσότερο εντάσεως κεφαλαίου και κάνουν μεγαλύτερη χρήση, ενδιάμεσων προϊόντων. Οι ξένες εταιρείες, έχουν ανώτερη τεχνολογία, η οποία οδηγεί σε υψηλότερη οριακή

παραγωγικότητα της εργασίας, με συνέπεια, η επιχείρηση να αυξήσει και τους μισθούς, Επίσης, μπορεί να προσφέρουν καλύτερους μισθούς, ώστε να προσελκύσουν «καλύτερους» εργαζομένους, τόσο από άποψη εμπειρίας, μόρφωσης, γνώσεων, όσο και από άποψη συνέπειας, συνεργασίας, εμπιστοσύνης για να ανταγωνιστούν τις εγχώριες επιχειρήσεις, ενώ τέλος, πολλές από αυτές, τείνουν να επιβραβεύουν τους εργαζομένους τους, με διάφορα μπόνους, όταν πετυχαίνουν κάποιο στόχο, ή με πριμ παραγωγικότητας.

Η καταβολή υψηλότερων μισθών, στους εργαζομένους των πολυεθνικών επιχειρήσεων, στη χώρα υποδοχής τους, επιδρά και στους μισθούς των εργαζομένων στις εγχώριες επιχειρήσεις και τελικά, οδηγεί στην αύξησή τους. Η μελέτη εμπειρικών στοιχείων, οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι η ύπαρξη ξένων επιχειρήσεων σε μια χώρα, συνεπάγεται την αύξηση του μέσου επιπέδου των μισθών της.

Εξαγωγές και Είσοδος Νέων Κλάδων:

Μια από τις βασικές συνεισφορές των ΑΞΕ, είναι η εισαγωγή νέων βιομηχανικών κλάδων, ή και νέων προϊόντων, στη χώρα υποδοχής. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα, του ρόλου που διαδραμάτισαν, οι θυγατρικές αμερικανικών πολυεθνικών ηλεκτρονικών, στην ανάπτυξη του αντίστοιχου κλάδου, στις χώρες Ανατολικής Ασίας. Συγκεκριμένα, ενώ αυτές οι χώρες, δραστηριοποιούνταν κυρίως, σε κλάδους εντάσεως εργασίας, όπως η κλωστοϋφαντουργία, χάρη στις ΑΞΕ αμερικανικής προέλευσης, παρουσιάστηκε μείωση σε αυτούς τους κλάδους, την ίδια στιγμή που το μερίδιο των εξαγωγών από τις χώρες αυτές, στους κλάδους των ηλεκτρονικών και των χημικών, ξεπέρασε το 50%. Γενικότερα, επικρατεί η άποψη, ότι η εμφάνιση των ξένων επιχειρήσεων, προκαλεί μεταφορά της παραγωγής της χώρας υποδοχής, σε πιο εμπορεύσιμα προϊόντα, μιας και οι ξένες επιχειρήσεις, έχουν κατά κανόνα, καλύτερη γνώση της παγκόσμιας αγοράς. Έτσι, οι χώρες οι χώρες υποδοχής, όχι απλά κάνουν υποκατάσταση των εισαγωγών τους, αλλά συχνά, μετατρέπονται και σε καθαρούς εξαγωγείς, και μάλιστα, όσο μεγαλύτερη είναι η εξαγωγική δραστηριότητα των ξένων επιχειρήσεων, τόσο μεγαλύτερη είναι και η πιθανότητα να κάνουν εξαγωγές και οι εγχώριες επιχειρήσεις.

Μεγέθυνση και Ανάπτυξη:

Το κυριότερο εμπόδιο που αντιμετωπίζει μια αναπτυσσόμενη χώρα, είναι το κενό γνώσης, ή ιδεών. Συνεπώς, μια από τις πολιτικές που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ταχεία ανάπτυξη, είναι η δημιουργία ενός οικονομικού περιβάλλοντος, που θα αποδίδει αρκετά οφέλη στις

πολυεθνικές οι οποίες, με τη λειτουργία τους στην τοπική αγορά, οδηγούν στη μείωση αυτού του κενού. Τα εμπειρικά στοιχεία, σχετικά με την επίδραση των ΑΞΕ στο ρυθμό ανάπτυξης - μεγέθυνσης της χώρας, είναι μεικτά και δεν επιτρέπουν την εξαγωγή κάποιου ξεκάθαρα συμπεράσματος. Παρόλα αυτά, πολλοί συνεχίζουν να υποστηρίζουν, ότι οι ΑΞΕ, μέσω των επιδράσεων τους στην παραγωγικότητα και στην εισαγωγή νέων βιομηχανικών κλάδων, οδηγούν σε ταχύτερη ανάπτυξη. Υπάρχει όμως και η άλλη άποψη, που τονίζει ότι οι εμπορικοί δασμοί, μειώνουν την ελευθερία δράσης των τοπικών κυβερνήσεων, ότι η γρήγορη ανάπτυξη, συνεπάγεται καταστροφή της αξίας των παλιών τεχνολογιών και των παλιών προσόντων, καθώς και μείωση της οικονομικής σταθερότητας.

1.5.2. Επιπτώσεις στην χώρα προέλευσης

Οι επιπτώσεις των ΑΞΕ στη χώρα προέλευσης τους, έχουν μελετηθεί λιγότερο από τις αντίστοιχες στη χώρα υποδοχής. Οι κυριότερες επιπτώσεις των ΑΞΕ στη χώρα προέλευσης, αφορούν στις εξαγωγές, την απασχόληση, τις εγχώριες επενδύσεις κεφαλαίου, καθώς και τη διάχυση τεχνολογίας και γνώσης

Εξαγωγές:

Οι εξαγωγές, είναι αυτές που έχουν μελετηθεί περισσότερο, από τις υπόλοιπες επιδράσεις, των ΑΞΕ στη χώρα προέλευσης. Το ερώτημα που προκύπτει, είναι αν η παραγωγή στην αλλοδαπή, είναι συμπληρωματική ή υποκατάστατη των εξαγωγών της μητρικής επιχείρησης και των άλλων επιχειρήσεων της χώρας προέλευσης. Με άλλα λόγια, αν η παραγωγή των θυγατρικών της πολυεθνικής στο εσωτερικό, υποκαθιστά τις εξαγωγές της χώρας προέλευσης της, ή αν οδηγεί σε αύξηση τους.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960, υπήρξε μια ολόκληρη εκστρατεία από τις ΗΠΑ, που ήταν η πρώτη και κύρια χώρα προέλευσης των ΑΞΕ, μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ενάντια στις επενδύσεις κεφαλαίου στο εξωτερικό, ώστε να μειωθεί η έξοδος κεφαλαίου από τη χώρα και να βελτιωθεί το ισοζύγιο πληρωμών της.

Γεγονός είναι, ότι υπάρχει μια αμφιλεγόμενη σχέση μεταξύ εξαγωγών και ΑΞΕ. Αν η πολυεθνική εταιρία, παράγει το ίδιο τελικό προϊόν και στην χώρα προέλευσης και στην χώρα υποδοχής, τότε υπάρχει μεταφορά παραγωγής, από τη χώρα προέλευσης, στην χώρα υποδοχής. Μπορεί όμως, οι δύο επιχειρήσεις, να παράγουν συμπληρωματικά προϊόντα.

Πάντως, διαφορετικές επιχειρήσεις, μπορεί να λάβουν διαφορετικές αποφάσεις, σχετικά με το πώς θα δραστηριοποιηθούν στο εξωτερικό. Η μία μπορεί να διαλέξει να κάνει εξαγωγές και η άλλη ΑΞΕ.

Απασχόληση:

Υπάρχει άποψη, ότι ακόμη και να οι ΑΞΕ, δεν επηρεάζουν την τοποθεσία της παραγωγής και δεν έχουν καμία επίδραση, στις εξαγωγές της χώρας προέλευσης, θα μπορούσαν να επηρεάσουν, τη ζήτηση για εργαζομένους, μέσω των αλλαγών που προκαλούν στην κατανομή της παραγωγής εντός της επιχείρησης . Οι περισσότερες εμπειρικές μελέτες, σχετικές με τις πολυεθνικές των ΗΠΑ, επιβεβαιώνουν, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό, τα παραπάνω και δείχνουν, ότι η παραγωγή στη χώρα προέλευσης, είναι περισσότερο εντάσεως κεφαλαίου, ή αντίστοιχα ότι όσο μεγαλύτερες είναι οι ΑΞΕ των ΗΠΑ, στις αναπτυσσόμενες χώρες, τόσο χαμηλότερη είναι η ένταση εργασίας, στην παραγωγή των ΗΠΑ.

Εγχώριες επενδύσεις κεφαλαίου:

Οι επενδύσεις κεφαλαίου στο εξωτερικό, υποκαθιστούν ή αυξάνουν, τις επενδύσεις κεφαλαίου, στη χώρα προέλευσης; Η ανησυχία στη χώρα προέλευσης, για τη μείωση των εγχώριων επενδύσεων, είναι λογικό να υπάρχει, όταν οι επιχειρήσεις, έχουν περιορισμούς στο διαθέσιμο κεφάλαιο τους. Η ανησυχία αυτή, ήταν έντονη στις ΗΠΑ και αποτέλεσε κομμάτι της διαμάχης της δεκαετίας του 1960. Τα εμπειρικά αποτελέσματα, δείχνουν ότι η επίδραση των ΑΞΕ στις επενδύσεις στη χώρα προέλευσης, δεν είναι ξεκάθαρη, γιατί από τη μια η πραγματοποίηση ΑΞΕ από μια επιχείρηση, μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση του κόστους της, για μετέπειτα εγχώριες επενδύσεις, από την άλλη όμως, είναι δυνατόν οι ΑΞΕ της επιχείρησης, να είναι τόσο πετυχημένες, έτσι ώστε να αποκτήσει περισσότερους πόρους, που θα μπορεί να επενδύσει, στη χώρα προέλευσης της. Ένας λόγος που δεν έχει δοθεί μεγάλη έμφαση, στη μελέτη των επιπτώσεων, των ΑΞΕ στις εγχώριες επενδύσεις κεφαλαίου, είναι ότι οι ΑΞΕ, θεωρούνται ότι αποτελούν, περισσότερο μεταφορά γνώσης και άυλων πόρων στο εξωτερικό, παρά μεταφορά κεφαλαίου.

Διάχυση τεχνολογία και γνώσης

Εκτός από την μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, που αναμφισβήτητα γίνεται από την χώρα προέλευσης στην χώρα υποδοχής και η οποία θεωρείται σχεδόν πάντα δεδομένη,

μπορεί να υπάρξει, έστω και σε μικρότερο βαθμό, η αντίστροφη διάχυση τεχνολογίας και γνώσης, από την χώρα υποδοχής, στην χώρα προέλευσης. Αυτό είναι επόμενο να συμβαίνει, εξαιτίας της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης. Ακόμη και στις περιπτώσεις, που η τεχνολογία στις χώρες υποδοχής δεν είναι αξιόλογη, μπορούν οι χώρες προέλευσης, να αποκομίσουν χρήσιμες «πατέντες», στον τρόπο εργασίας τους.

1.6. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΆΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Κατά τον Vernon (1996) η μελέτη σχετικά με τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες:

- Μελέτες που εστιάζουν στις συνολικές εισροές των ΑΞΕ
- Μικροοικονομικές μελέτες (ανά κλάδο ή ανά επιχείρηση)

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω μελετών καταλήξαμε ότι μερικοί από τους πιο σημαντικούς παράγοντες προσέλκυσης είναι οι εξής:

1. Το μέγεθος της αγοράς

Στόχος των πολυεθνικών εταιρειών είναι να επενδύσουν εκεί που υπάρχουν πολλοί υποψήφιοι καταναλωτές. Άρα το μέγεθος της αγοράς παρουσιάζει θετική σχέση με την ανάληψη ξένων επενδύσεων. Ακόμα αν ο ρυθμός ανάπτυξης είναι υψηλός μπορεί να προσελκύσει ΑΞΕ. Αν για παράδειγμα η αγορά είναι αναπτυσσόμενη με μία χώρα τότε παρουσιάζει πολλές ευκαιρίες επένδυσης

2. Το φαινόμενο της "Συγκέντρωσης"

Υπάρχουν διάφορες ομάδες "clusters" συμπληρωματικών επιχειρήσεων σε συγκεκριμένες περιοχές. Αυτό συμβαίνει γιατί υπάρχουν περιοχές όπου οι επιχειρηματικές υποδομές υπηρετούν συγκεκριμένες βιομηχανίες. Έτσι η παρουσία άλλων επενδυτών δημιουργεί θετικές εξωτερικές οικονομίες μέσω των επιδράσεων της δικτύωσης ή διασύνδεσης και της ομαδοποίησης, όπου οι επενδυτές ακόλουθοι, ακολουθούν μία ηγετική επιχείρηση σε μία συγκεκριμένη χώρα.

3. Το πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον

Στις χώρες όπου επικρατεί πολιτική αστάθεια και παρουσιάζουν έντονη αβεβαιότητα για το μέλλον, δεν αποτελούν στόχο για τους επενδυτές. Αντίθετα χώρες με σταθερό οικονομικό και

πολιτικό περιβάλλον αποτελούν πρώτη επιλογή των επενδυτών διότι ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες αποτυχίας της επένδυσης.

4. Το εργατικό δυναμικό και το επίπεδο ανεργίας

Σημαντικό ρόλο λαμβάνει η αφθονία του εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, όπου έχει αποδειχθεί ότι είναι πόλος έλξης των ΑΞΕ. Όμως η πληθώρα εξειδικευμένου προσωπικού επηρεάζει το κόστος εργασίας όπου είναι ένας καθοριστικός παράγοντας στην επιλογή της χώρας για έναν επενδυτή. Όσο χαμηλότερο το κόστος εργασίας σε μία χώρα, τόσο πιθανότερο είναι να επιλεγεί ως τόπος επένδυσης αντί για άλλες με υψηλότερα επίπεδα εργατικού κόστους. Τέλος το επίπεδο ανεργίας της χώρας προορισμού μιας ΑΞΕ σχετίζεται με το κόστος εργασίας και την διαθεσιμότητα του εργατικού δυναμικού. Χώρες με υψηλό επίπεδο ανεργίας προσελκύουν ευκολότερα ΑΞΕ καθώς στις χώρες αυτές υπάρχει ανεκμετάλλευτο εργατικό δυναμικό διατεθειμένο να εργασθεί με χαμηλούς μισθούς.⁴

1.7. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ως Πολυεθνική Επιχείρηση (ΠΕ) ορίζεται μία επιχείρηση που συμμετέχει σε μία άσε ξένη επένδυση και κατέχει ή ελέγχει παραγωγικές μονάδες σε περισσότερες από μία χώρες. Δηλαδή για να θεωρηθεί μία επιχείρηση πολυεθνική θα πρέπει να έχει τα παρακάτω στοιχεία:

- Η ύπαρξη παραπάνω από δύο παραγωγικών μονάδων.
- Οι παραγωγικές μονάδες πρέπει να βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες.
- Η κατοχή όλου ή μέρους του μετοχικού κεφαλαίου μιας τουλάχιστον θυγατρικής επιχείρησης που είναι στην αλλοδαπή.
- Ο έλεγχος μιας τουλάχιστον θυγατρικής επιχείρησης που είναι στην αλλοδαπή.

Αυτό σημαίνει ότι η μητρική επιχείρηση πρέπει να επηρεάζει τη διαδικασία και τα κριτήρια λήψης αποφάσεων της θυγατρικής, να καθορίζει τη συμπεριφορά της θυγατρικής σε μια σειρά από ζητήματα⁵.

1.8. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΞΕ

Οι θεωρητικές προσεγγίσεις για την ερμηνεία των ΑΞΕ όπως παρουσιάζονται παρακάτω είναι:

⁴ Λιαργκόβας 2007

⁵ Πιτέλης και Sugden 2002

1.8.1. Η θεωρία της βιομηχανικής οργάνωσης

Οι ΑΞΕ είναι δυνατό να ερμηνευτούν στο πλαίσιο της ευρύτερης γνωστής θεωρίας της βιομηχανικής οργάνωσης. Η βιομηχανική οργάνωση αναφέρεται στην ασυμμετρία των επιχειρήσεων όσον αφορά στην κατοχή ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, γεγονός που επιφέρει ατέλειες στην αγορά. Δηλαδή η κατοχή πλεονεκτημάτων συνιστά ατέλεια της αγοράς στο βαθμό που η επιχείρηση που έχει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα αποκλείει άλλες επιχειρήσεις από την χρήση του, είναι δηλαδή ο αποκλειστικό ιδιοκτήτης του. Έτσι η υπάρξει αυτού του πλεονεκτήματος καθιστά άμεσα την επιχείρηση αυτή σε πλεονεκτική θέση συγκριτικά με τις υπόλοιπες και άρα αναπτύσσει κέρδος σε βάρος των ανταγωνιστών της.

Τα πλεονεκτήματα αυτά μπορεί να αναφέρονται σε ικανότητες μιας επιχείρησης έναντι των άλλων, όπως οι δεξιότητες μάρκετινγκ, οι δεξιότητες διοίκησης, αλλά και η διαφοροποίηση του προϊόντος, ακόμα τεχνολογικές πατέντες και ίσως προνομιακή θέση σε κεφαλαιαγορές κλπ. Τα ανταγωνιστικά αυτά πλεονεκτήματα που διαθέτει μια επιχείρηση, είναι δυνατό να θεωρηθούν ως εμπόδια εισόδου στην αγορά για την είσοδο άλλων επιχειρήσεων, καθώς αυτές θα πρέπει να διαθέτουν ανάλογα πλεονεκτήματα για να σε θέση να ανταγωνιστούν την ήδη υπάρχουσα. Επιχειρήσεις με λιγότερα ανταγωνιστικά επιχειρήματα είτε περιθωριοποιούνται είτε εξέρχονται από την αγορά

Η ασυμμετρία των επιχειρήσεων δηλαδή η κατοχή ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων δεν υφίσταται μόνο μεταξύ εγχώριων επιχειρήσεων αλλά και μεταξύ επιχειρήσεων διαφορετικής εθνικότητας. Εάν μια επιχείρηση από άλλη χώρα διαθέτει κάποιο ανταγωνιστικό πλεονεκτήματα έναντι εγχώριων επιχειρήσεων, τότε είναι δυνατό να εισέλθει η ξένη επιχείρηση στην εγχώρια αγορά. Η είσοδος αυτή μπορεί να γίνει με τρεις μορφές όπως αναφέρθηκε σε παραπάνω κεφάλαιο. Οι μορφές αυτές είναι είτε με ΑΞΕ είτε με licensing ή franchising.⁶

1.8.2. Η θεωρία του κύκλου ζωής του προϊόντος

Η συγκεκριμένη θεωρία αναπτύχθηκε από τον VERNON το 1966 και ερμηνεύει τις ΑΞΕ ως μια επιλογή της επιχείρησης αντί των εξαγωγών. Για την ακρίβεια θεωρεί ότι εξαγωγές και ΑΞΕ αφορούν σε διαφορετικές φάσεις του κύκλου ζωής ενός προϊόντος.

⁶ Κυρκίλης 2010

Οι φάσεις ζωής ενός προϊόντος είναι τέσσερις. Αρχικά η εισαγωγή του προϊόντος, έπειτα η επέκταση αυτού, στην συνέχεια η ωριμότητα του και τέλος ο θάνατος του προϊόντος και η αντικατάστασή του με άλλο καινούργιο

Στην πρώτη φάση η επιχείρηση εγκαθιστά την παραγωγική της διαδικασία στην χώρα στην οποία απευθύνεται το προϊόν. Κατά τον VERNON η αγορά θα πρέπει να είναι υψηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στην αγορά των νέων προϊόντων και ακόμα να έχει αφθονία προσφοράς πόρων όπως κεφάλαιο, ανθρώπινο δυναμικό, τεχνολογία κλπ.

Στη δεύτερη φάση, η ζήτηση του προϊόντος έχει αυξηθεί καθώς είναι πια γνωστό από τους καταναλωτές στην νέα αγορά. Ταυτόχρονα η τεχνολογία τυποποιείται, το προϊόν αποκτά οριστικά χαρακτηριστικά και ο όγκος της παραγωγής μεγαλώνει. Σε αυτή την φάση όπου το προϊόν έχει γίνει ευρέως γνωστό στην αγορά αυτή αρχίζει να αυξάνεται η ζήτηση του και από άλλες χώρες οπότε ωθεί την επιχείρηση να εξάγει σε αυτές.

Στην τρίτη φάση το προϊόν φτάνει στην ωρίμανσή του, δηλαδή η ζήτηση του προϊόντος στην εγχώρια αγορά παύει να μεγαθύνεται. Το κέντρο βάρους μετατοπίζεται τώρα από πλευράς του παραγωγού στο κόστος παραγωγής, προσπαθεί δηλαδή να παράγει τις ζητούμενες ποσότητες με όσο το δυνατόν χαμηλότερο κόστος. Το μέσο κόστος παραγωγής πέφτει λόγω της τυποποίησης των εισροών και της τεχνολογίας αλλά η μείωση του μέσου κόστους δεν μεταφράζεται σε αύξηση των περιθωρίων κινδύνου αλλά σε μείωση τιμής. Οι πατέντες που προφύλασσαν το προϊόν βρίσκονται στην λήξη τους που σημαίνει μείωση των εμποδίων εισόδου και ύπαρξη νέων επιχειρήσεων στην αγορά με όμοια και υποκατάστατα προϊόντα. Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η μείωση της τιμής άρα και μείωση των εσόδων του αρχικού παραγωγού, ο οποίος αναζητά νέες αγορές μέσω ΑΞΕ . Στην συνέχεια το παράδειγμα του θα ακολουθούσουν και οι άλλες επιχειρήσεις όπου έχουν μιμηθεί το προϊόν.

Στην Τέταρτη και τελευταία φάση ζωής του προϊόντος, τόσο το προϊόν όσο και η τεχνολογία του είναι πλήρως τυποποιημένα και κάθε είδος πλεονεκτήματος που οφειλόταν στην καινοτομία έχει εξαντληθεί. Οι επιχειρήσεις αναγκάζονται είτε να διαφοροποιήσουν τα

προϊόντα τους είτε να αυξήσουν την διαφήμιση, είτε να αναζητήσουν άλλες αγορές με πιο φθηνό κόστος παραγωγής ώστε να μπορέσουν να διατηρήσουν την χαμηλή τιμή του.⁷

1.8.3. Η εκλεκτική προσέγγιση

Το εκλεκτικό υπόδειγμα ανέπτυξε ο DUNNING ο οποίος από τη δεκαετία του 1950 ήδη μιλούσε για τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ και διατύπωσε ολοκληρωμένη θεωρία τη δεκαετία του 1970. Το υπόδειγμα είναι και γνωστό ως *OLI*, δηλαδή τα αντίστοιχα τρία πρώτα γράμματα από τις λέξεις **O**-wnership, **L**-ocation και **I**-nternalization. Η θεωρία αυτή βασίζεται στις κατηγορίες των παραγόντων αυτών που αναλύονται παρακάτω:

O-wnership advantages: πλεονεκτήματα λόγω ιδιοκτησίας. Πρόκειται για τα πλεονεκτήματα που διαθέτει μια επιχείρηση λόγω αποκλειστικής χρήσης κάποια πατέντας όπως πχ τεχνολογία, διαφοροποίηση του προϊόντος, πολιτικές που έχει διαμορφώσει η εταιρεία κλπ. Τα πλεονεκτήματα αυτά προσδίδουν σχεδόν μονοπωλιακή δύναμη στην επιχείρηση.

L-ocation advantages: πλεονεκτήματα λόγω τοποθεσίας. Η κατηγορία αυτή αναφέρεται σε χαρακτηριστικά που μπορεί να προσφέρει η χώρα στην οποία έχει την παραγωγή της η επιχείρηση όπως για παράδειγμα το φθινό εργατικό κόστος, η πολιτική φορολόγησης, η ύπαρξη συγκεκριμένων παραγωγικών εισροών που είναι κρίσιμες για την παραγωγή της , η ενέργεια, η εγγύτητα σε άλλες αγορές κτλ.

I-nternalization advantages : πλεονεκτήματα λόγω εσωτερικοποίησης. Πρόκειται για τα πλεονεκτήματα που μπορεί να αποκομίσει μια επιχείρηση, αν αξιοποιήσει ενδοεταιρικά τα ιδιοκτησιακά της πλεονεκτήματα. Η βούληση της επιχείρησης να εσωτερικοποιήσει το ιδιοκτησιακό της πλεονέκτημα εξαρτάται από το πόσο ισχυρό είναι το πλεονέκτημα αυτό και κατά πόσο προσφέρει στην επιχείρηση προνομιακή θέση έναντι των πιθανών ανταγωνιστών της. Τα πλεονεκτήματα αυτά επιτρέπουν στην επιχείρηση να αποφύγει το κόστος διαπραγμάτευσης και εποπτείας που θα προέκυπτε αν προχωρούσε σε συνεργασία με μία τοπική επιχείρηση ή να αποφύγει το διοικητικό κόστος που προκύπτει για τον εντοπισμό ενδιαφερομένου και του συνακόλουθου κόστους διαπραγμάτευσης, αν επέλεγε τη λύση της αδειοδότησης όπως μέσω *licensing*.

⁷ Κυρκίλης 2010

Με βάση τις τρεις παραπάνω κατηγορίες που διακρίνει ο Dunning, η ανάληψη ΑΞΕ προκύπτει διαδοχικά:

1. η επιχείρηση πρέπει να διαθέτει κάποια ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις που ήδη λειτουργούν στην αγορά ή/και με επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέλθουν σε αυτήν την αγορά.
2. εάν τα παραπάνω πλεονεκτήματα είναι τέτοια που δεν τη συμφέρουν άλλοι τρόποι διεθνοποίησης (franchising, licensing), προχωρά στην επιλογή της ενδοεπιχειρησιακής ολοκλήρωσης.
3. αν ταυτόχρονα διαπιστώσει ότι στην εν λόγω αγορά υπάρχουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα άμεσα συνδεδεμένα με την παραγωγή της, τότε αποφασίζει να προβεί σε ΑΞΕ έναντι διεθνούς εμπορίου.

2. ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει η ανάλυση των δεδομένων, καθώς ακόμα θα αναφερθούν και τα στοιχεία που προκύπτουν από την ανάλυση αυτή και παρουσιάζουν ενδιαφέρον για να μελετηθούν.

Το αρχικό δείγμα αποτελείται από 23 Ευρωπαϊκές χώρες και τις επενδύσεις σε αυτές από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Οι χώρες που ερευνήσαμε είναι: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Δανία, Φιλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Ολλανδία, Νορμανδία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Μεγάλη Βρετανία (Αγγλία), Τσεχία, Ουγγαρία, Πολωνία, Τουρκία, Τσεχία και Ρουμανία. Αριθμητικά δεδομένα αποτελούνται από τα έτη 1985 έως 2004

Από αυτές επιλέξαμε να επικεντρωθούμε και να παρουσιάσουμε τις εξής 6: Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Σουηδία και Αγγλία καθώς παρουσίασαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους σκοπούς της εργασίας αυτής και είναι αρκετά για να δώσουν μία αντιπροσωπευτική εικόνα του δείματός μας.

Παρακάτω θα παρουσιαστούν βασικά περιγραφικά στατιστικά αποτελέσματα όπως η μικρότερη και η μεγαλύτερη τιμή, η τυπική απόκλιση και η μέση τιμή. Ακόμα με την βοήθεια γραφημάτων, θα παρουσιαστούν ευρήματα που δείχνουν ενδιαφέρον στην παρούσα μελέτη.

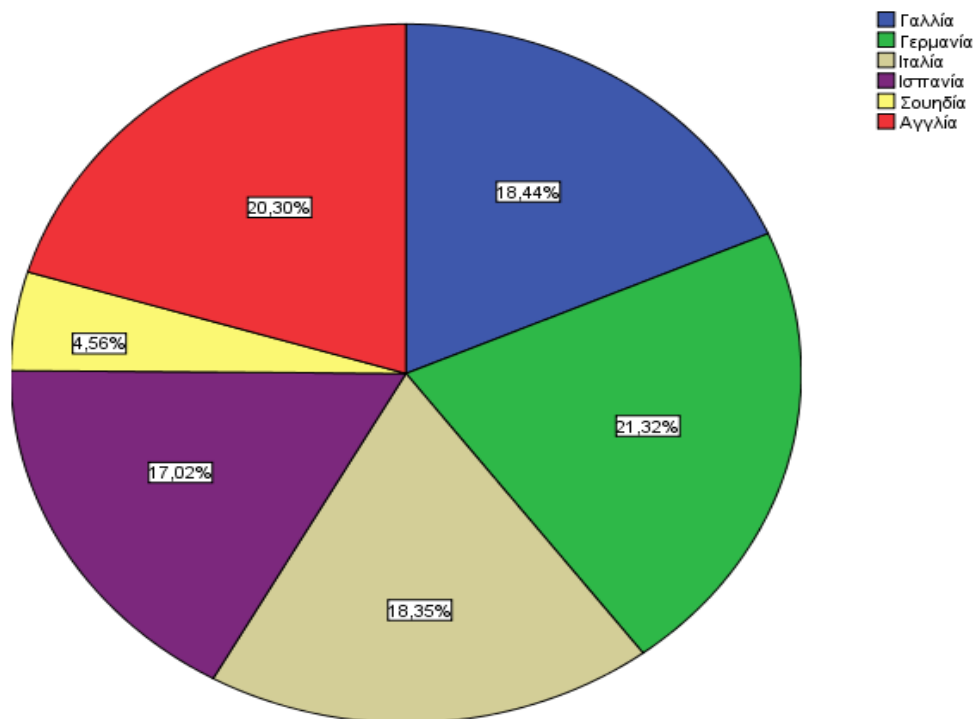
Πίνακας 2.1: Επεξήγηση μεταβλητών

ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΑΞΕ	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής)
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕΠ _{usa} .	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής)
Απασχόληση (Βιομ.)	Απασχόληση στον τομέα της Βιομηχανίας
Απασχόληση (Υπηρ.)	Απασχόληση στον κλάδο των Υπηρεσιών
Εξαγωγές	Σύνολο των εξαγωγών της κάθε χώρας
Εισαγωγές	Σύνολο των εισαγωγών της κάθε χώρας
Ικανότητα	«Ικανότητα» - Τεχνογνωσία
Πατέντες ΗΠΑ	Πατέντες - Ευρεσιτεχνίες στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Πατέντες Ε.Ε.	Πατέντες - Ευρεσιτεχνίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση
Κόστος εμπορίου	Το κόστος του εμπορίου ανά χώρα
Πληθυσμιακή πυκνότητα	Η πληθυσμιακή πυκνότητα του κάθε κράτους

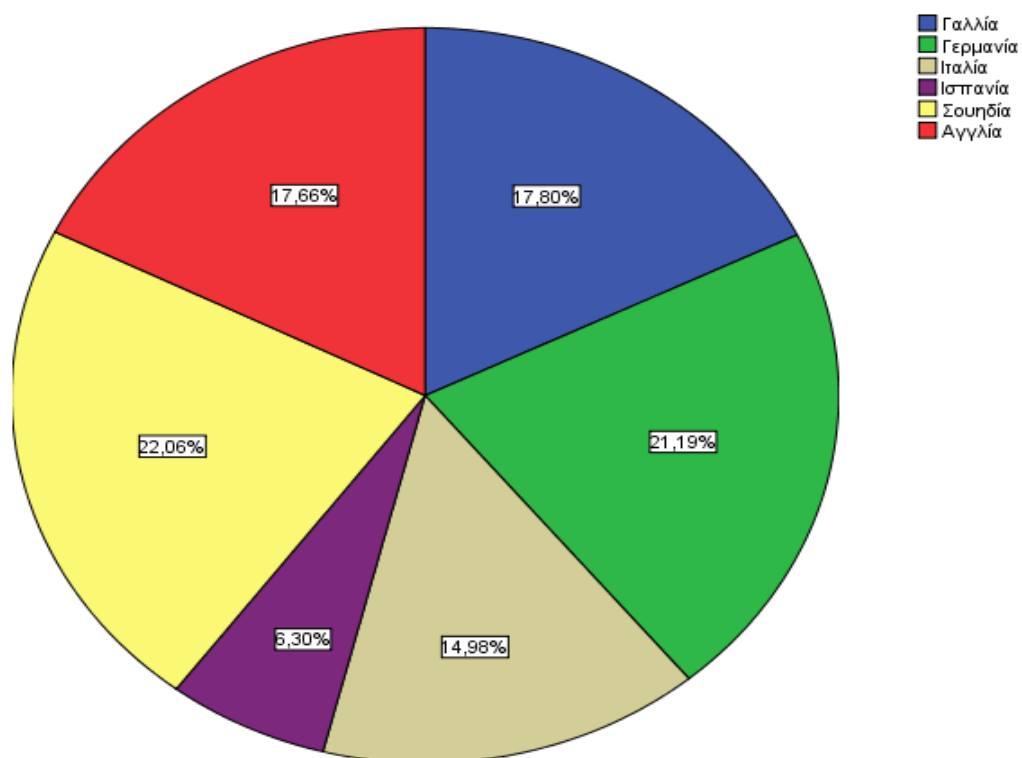
Πίνακας 2.2: Μικρότερη τιμή, μεγαλύτερη τιμή, μέση τιμή, τυπική απόκλιση για τους μέσους όρους των χωρών

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	N	ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ ΤΙΜΗ	ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΤΙΜΗ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ	ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ
ΑΞΕ	23	0,1422	9,197	4,045	2,435
ΑΕΠ	23	1,958	7,415	4,948	1,377
ΑΕΠ _{usa} .	23	8,990	8,989	8,989	0,000
Απασχόληση (Βιομ.)	23	0,223	0,433	0,303	0,051
Απασχόληση (Υπηρ.)	23	0,296	0,706	0,578	0,114
Εξαγωγές	23	0,585	0,733	0,364	0,169
Εισαγωγές	23	0,482	0,702	0,362	0,154
Ικανότητα	23	1,452	2,278	2,148	0,275
Πατέντες ΗΠΑ	23	-4,268	4,449	1,776	2,355
Πατέντες Ε.Ε.	23	-1,313	5,462	2,670	2,046
Κόστος εμπορίου	23	-0,357	1,903	0,427	0,484
Πληθυσμιακή πυκνότητα	23	2,654	6,118	4,578	0,854

Διάγραμμα 2.1: Εξαγωγές κατά μέσο όρο στις 6 χώρες της μελέτης μας

Διάγραμμα 2.2: Πατέντες ΗΠΑ για τις 6 χώρες μελέτης

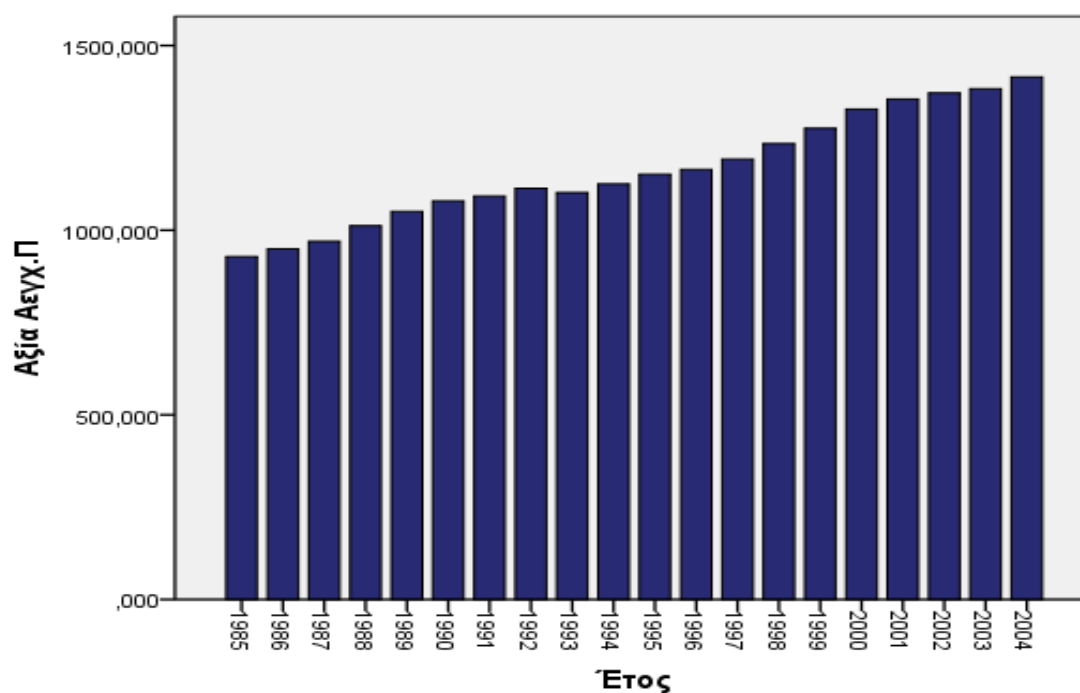

Στην συνέχεια ακολουθούν αναλύσεις ανά χώρα που παρουσιάζουν την πορεία των αριθμητικών δεδομένων κατά τα 20 έτη καθώς και γραφήματα που θα αφορούν όχι μόνο την εκάστοτε χώρα, αλλά και τους μέσους όρους ανά χώρα.

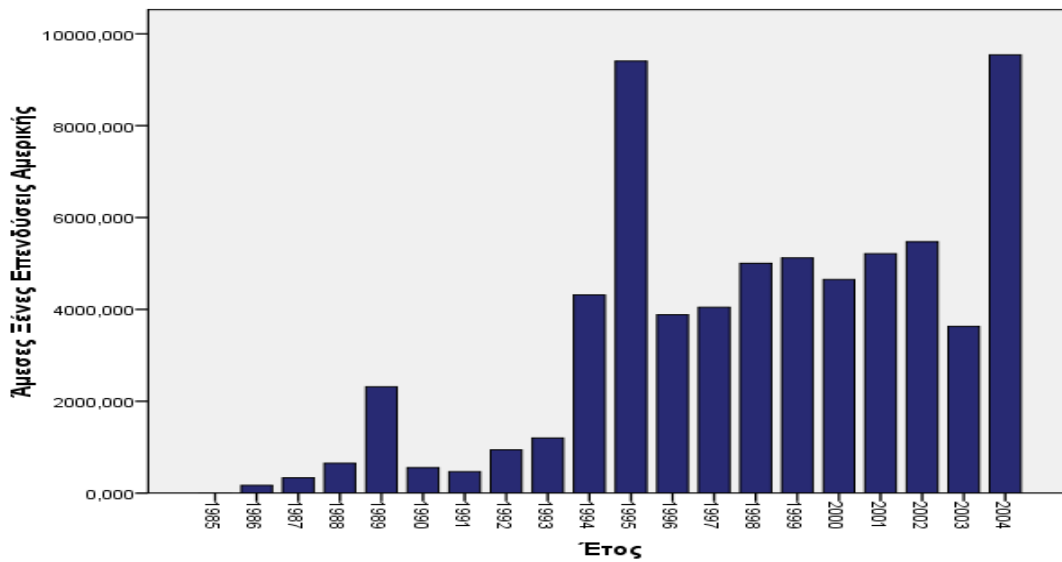
2.1.ΓΑΛΛΙΑ

Η πρώτη χώρα που θα αναλύσουμε είναι η Γαλλία. Παρακάτω παρατίθενται τα αποτελέσματα με γραφήματα.

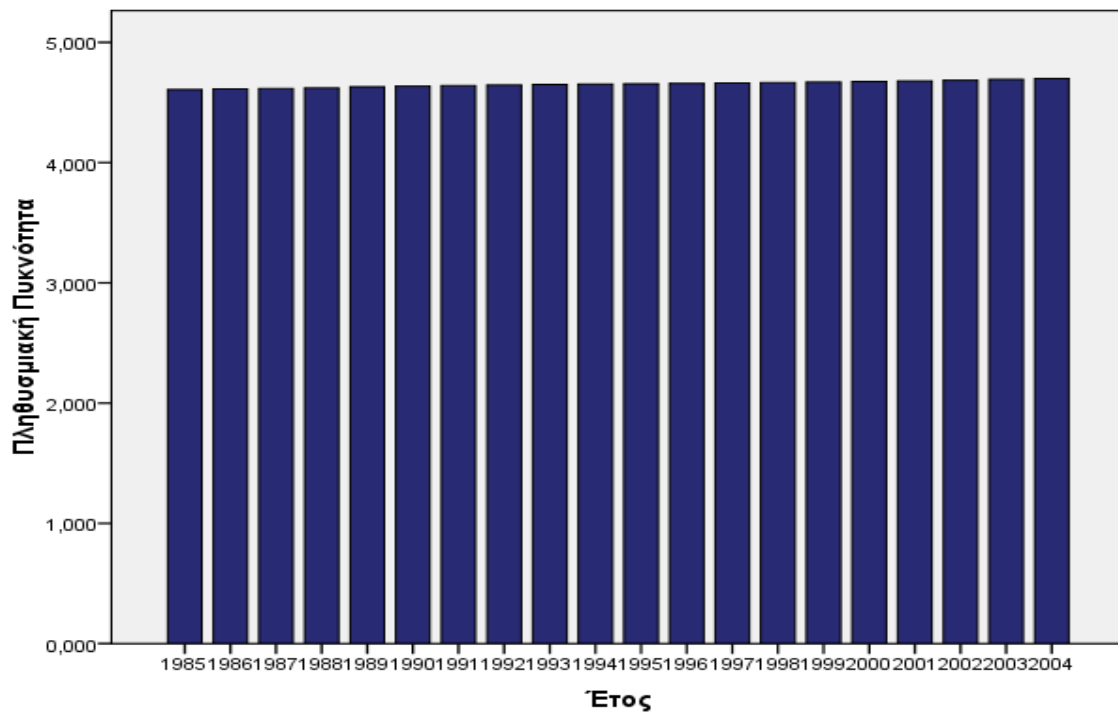
Διάγραμμα 2.1.1: Αξία ΑΕΠ Γαλλίας ανά έτος

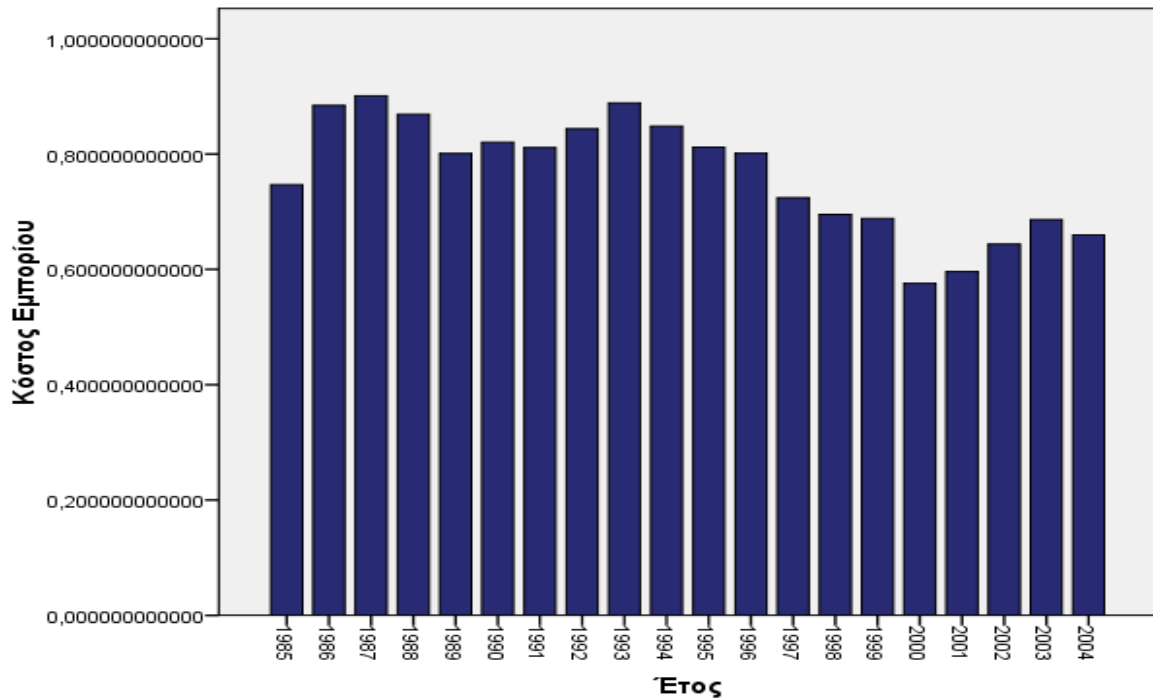
Διάγραμμα 2.1.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Γαλλία ανά έτος

Διάγραμμα 2.1.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Γαλλίας ανά έτος

Διάγραμμα 2.1.4: Κόστος Εμπορίου Γαλλίας ανά έτος

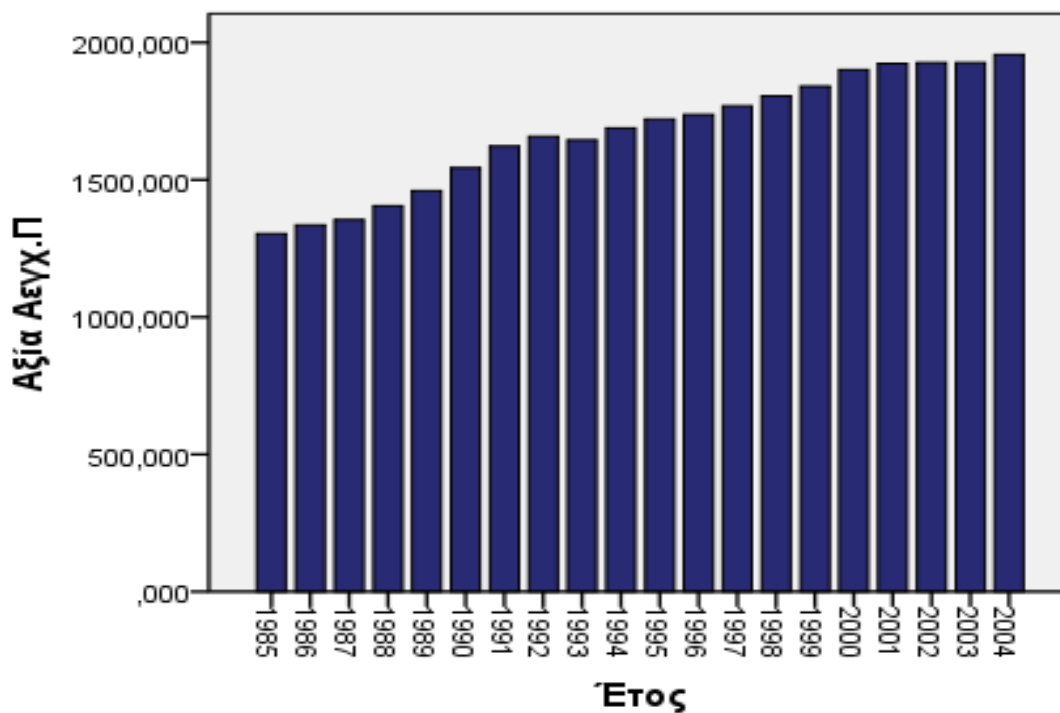

Στην περίπτωση της Γαλλίας, αρχικά παρατηρούμε την σταθερά ανοδική πορεία του ΑΕΠ κατά τα χρόνια ενώ οι άμεσες ξένες επενδύσεις της Αμερικής στην Γαλλία έχουν μικρές αυξομειώσεις εκτός από τα έτη 1995 και 2004 όπου παρατηρείται κατακόρυφη άνοδος. Η πληθυσμιακή πυκνότητα της Γαλλίας παραμένει σταθερή ενώ το κόστος εμπορίου μειώνεται με το πέρας των χρόνων.

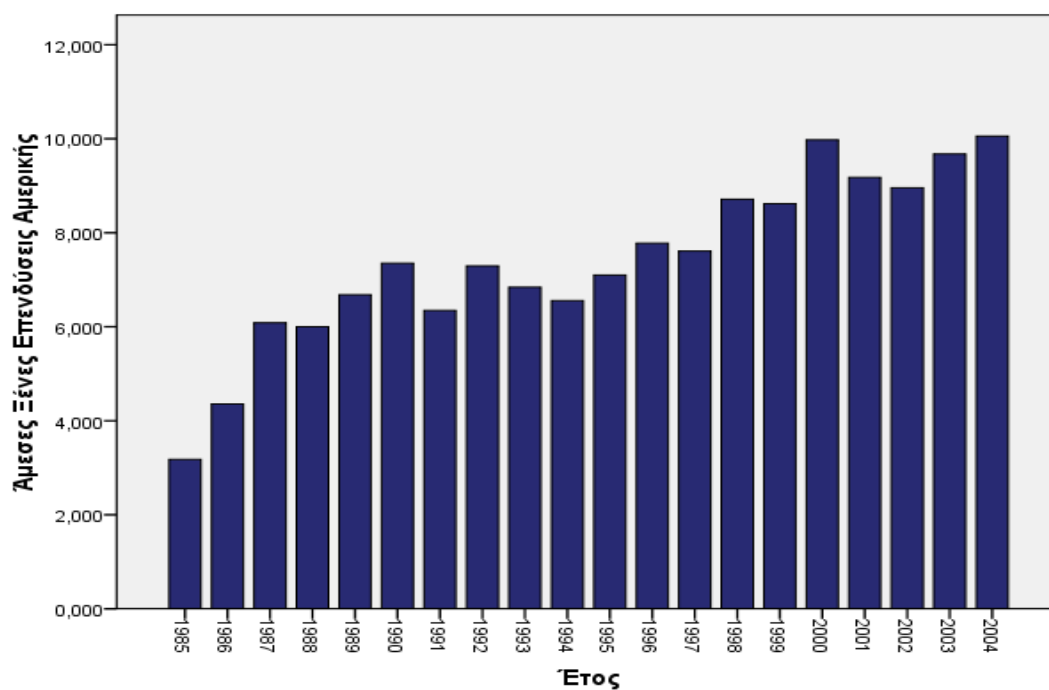
2.2.ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Συνεχίζουμε με την δεύτερη εξεταζόμενη χώρα, την Γερμανία για την οποία ακολουθεί η παρακάτω ανάλυση

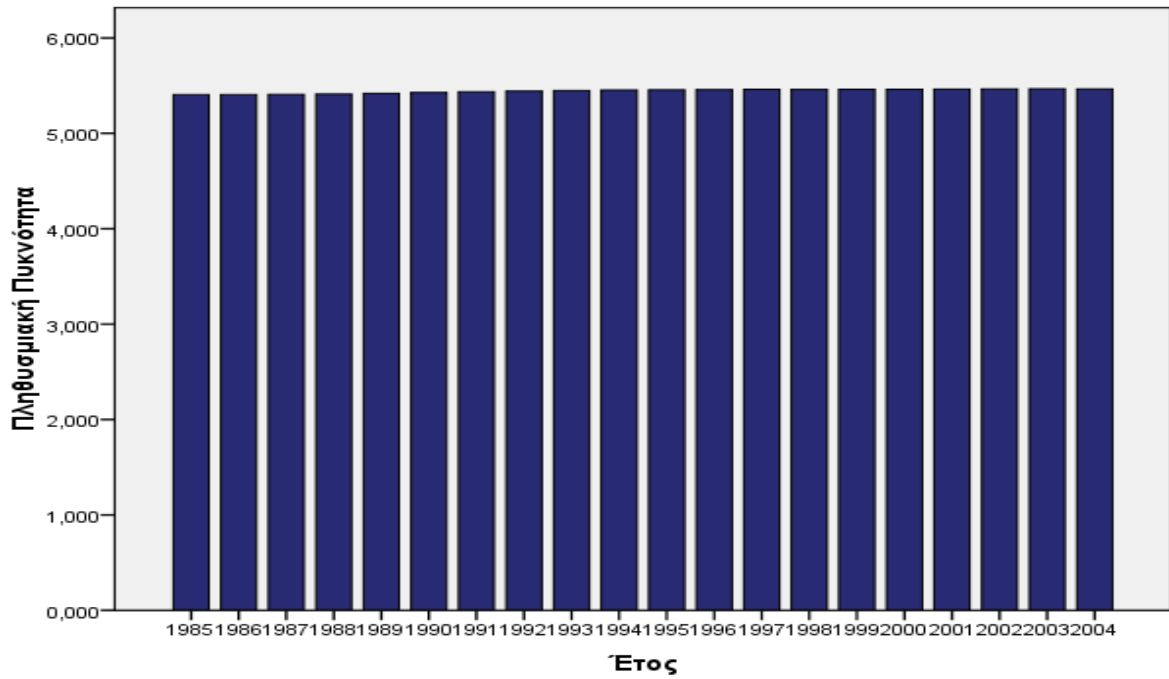
Διάγραμμα 2.2.1: Αξία ΑΕΠ Γερμανίας ανά έτος

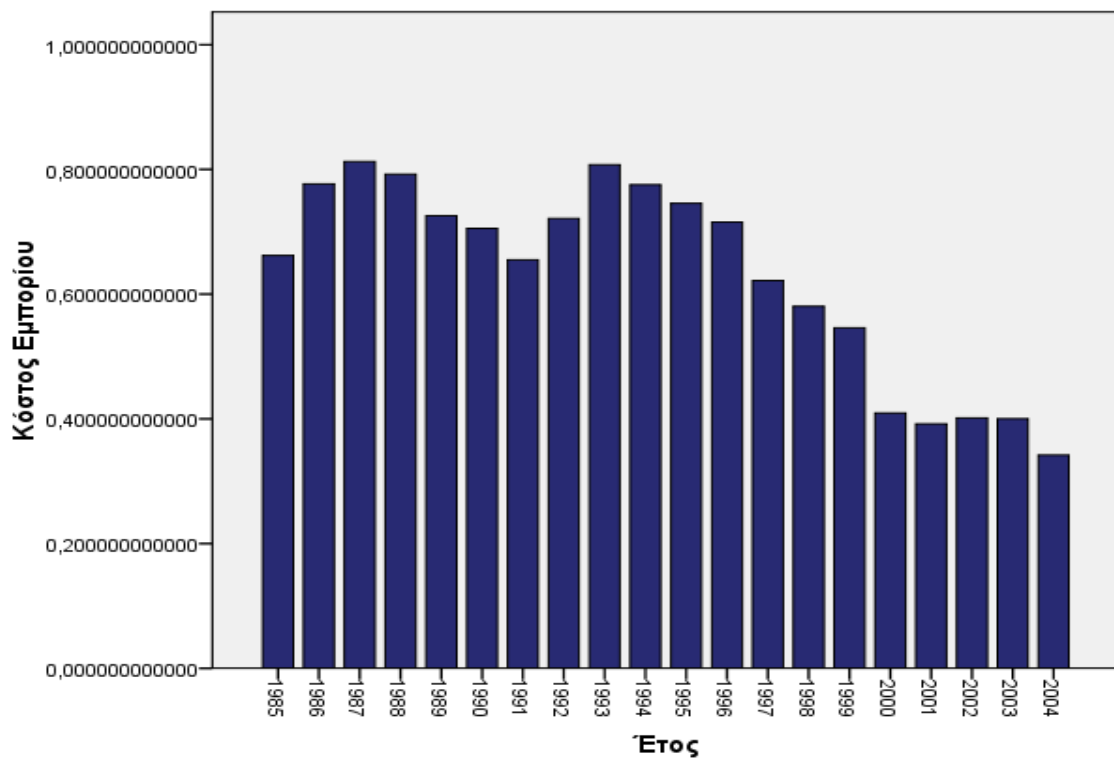
Διάγραμμα 2.2.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Γερμανία ανά έτος

Διάγραμμα 2.2.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Γερμανίας ανά έτος

Διάγραμμα 2.2.4: Κόστος Εμπορίου Γερμανίας ανά έτος

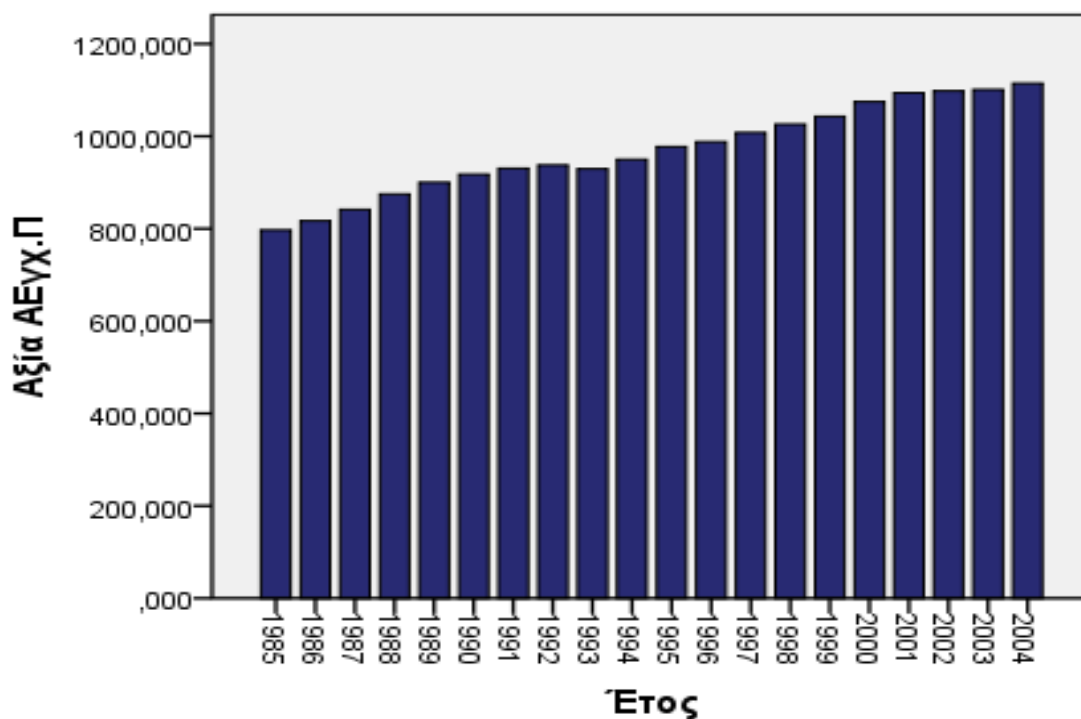

Στην Γερμανία παρατηρούμε σταθερή αύξηση του ΑΕΠ όπως και των επενδύσεων της Αμερικής, γεγονός αξιοσημείωτο που δηλώνει σταθερότητα στην ανάπτυξη. Η πληθυσμιακή πυκνότητα δεν παρουσιάζει κάποια σημαντική διαφοροποίηση και το κόστος εμπορίου μειώνεται σταδιακά, με σημαντική μείωση την τελευταία πενταετία (2000-2004).

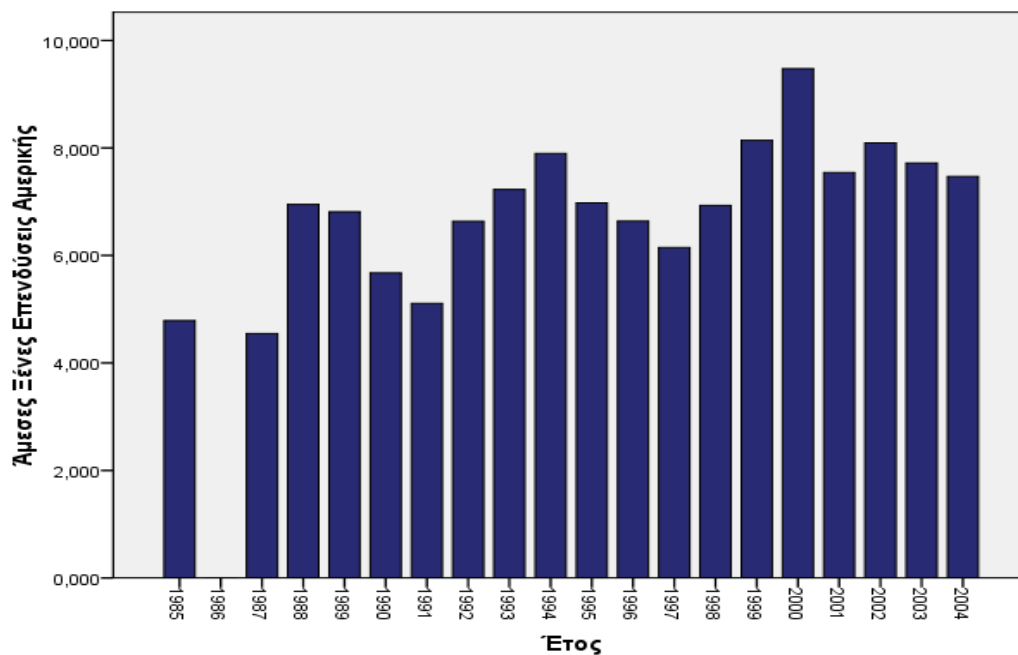
2.3.ΙΤΑΛΙΑ

Συνεχίζουμε με την επόμενη χώρα του δείγματος μας, την Ιταλία για την οποία ακολουθούν τα παρακάτω γραφήματα:

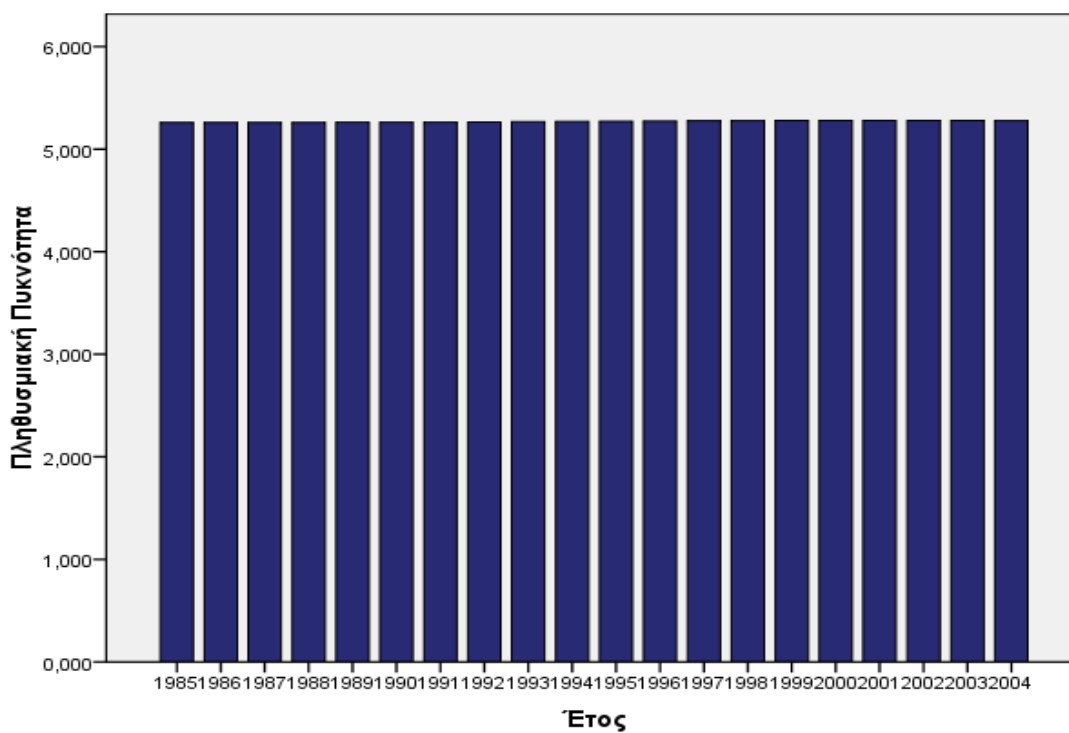
Διάγραμμα 2.3.1: Αξία ΑΕΠ Ιταλίας ανά έτος

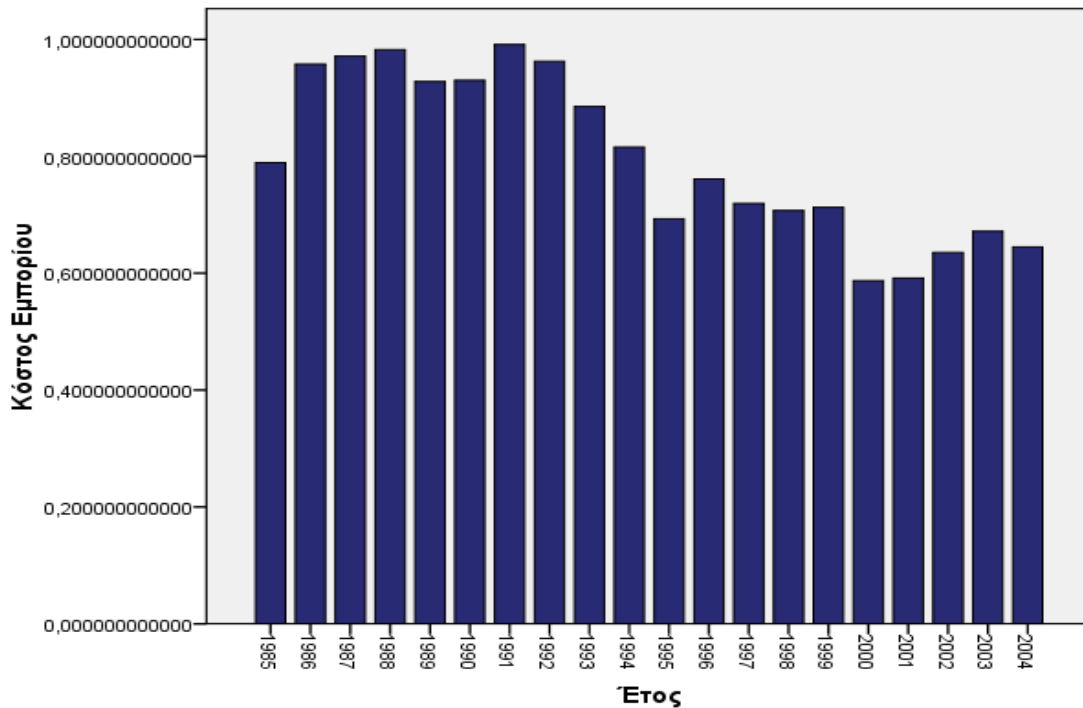
Διάγραμμα 2.3.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Ιταλία ανά έτος

Διάγραμμα 2.3.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Ιταλίας ανά έτος

Διάγραμμα 2.3.4: Κόστος Εμπορίου Ιταλίας ανά έτος

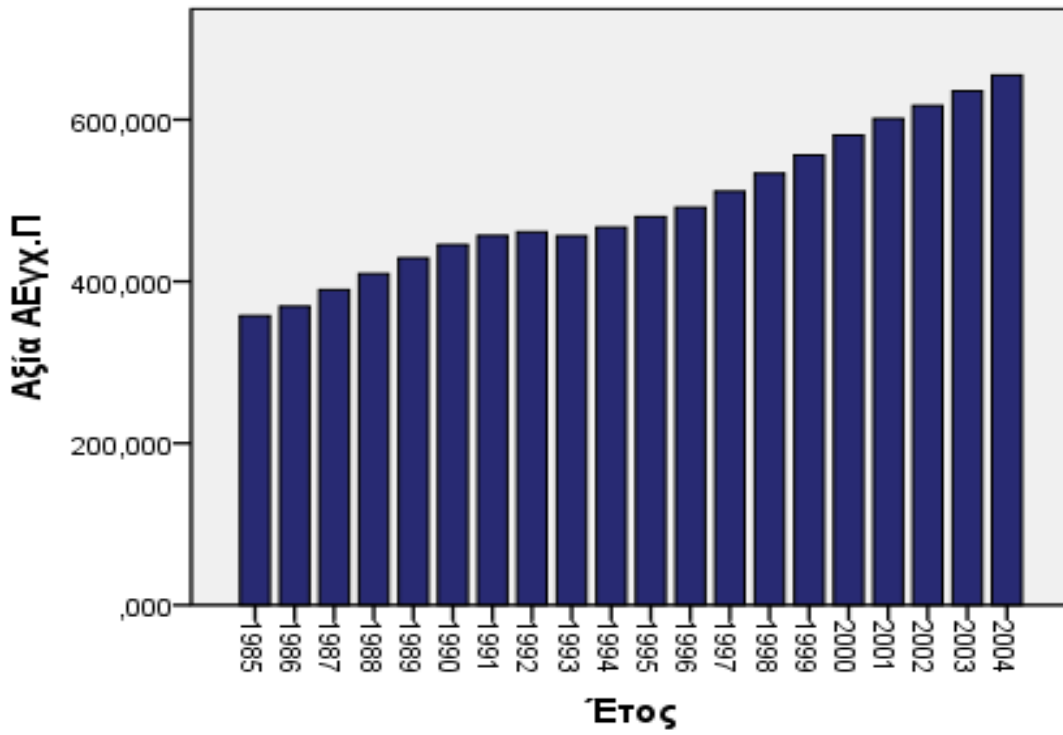

Στην περίπτωση της Ιταλίας, έχουμε σταθερή αλλά μικρή αύξηση του ΑΕΠ ενώ οι επενδύσεις της Αμερικής έχουν διαφοροποιήσεις πιάνοντας κορυφή το έτος 2000 και κινούμενες σε χαμηλότερα επίπεδα αφ' εξής. Η πληθυσμιακή πυκνότητα παραμένει σταθερή ενώ το κόστος εμπορίου, παρότι έχει καθοδικές τάσεις, την τελευταία πενταετία σημειώνει μικρή άνοδο.

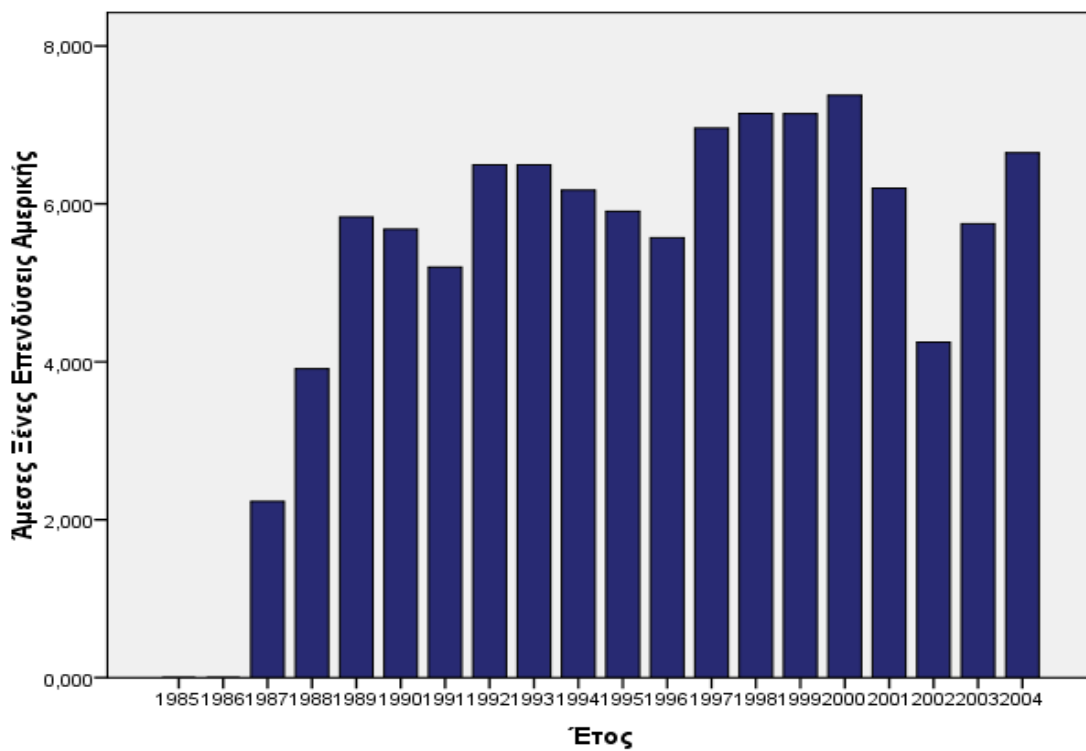
2.4.ΙΣΠΑΝΙΑ

Τέταρτη χώρα του δείγματος μας η Ισπανία της οποία τα γραφήματα έχουν ως εξής:

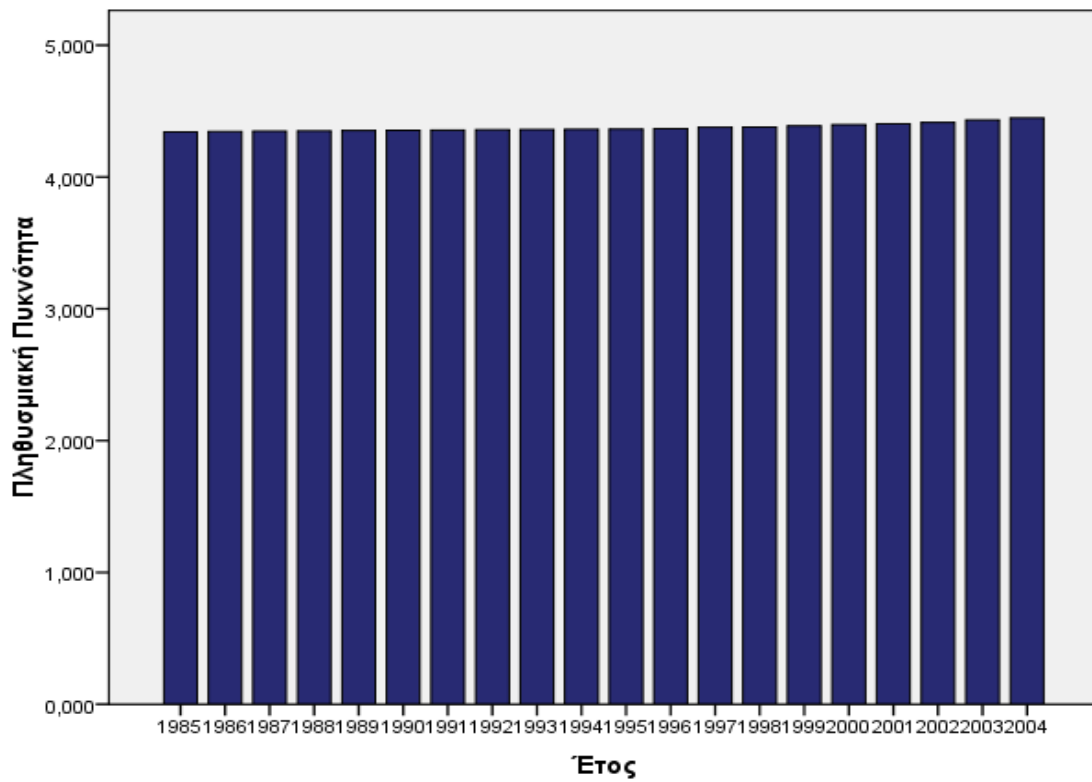
Διάγραμμα 2.4.1: Αξία ΑΕΠ Ισπανίας ανά έτος

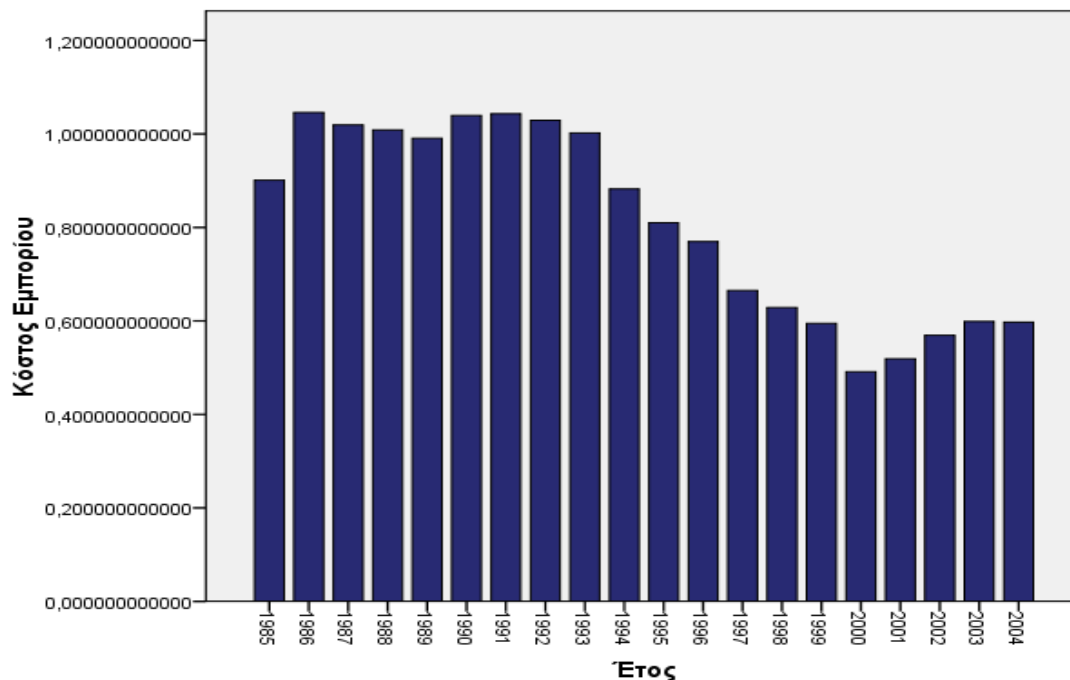
Διάγραμμα 2.4.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Ισπανία ανά έτος

Διάγραμμα 2.4.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Ισπανίας ανά έτος

Διάγραμμα 2.4.4: Κόστος Εμπορίου Ισπανίας ανά έτος

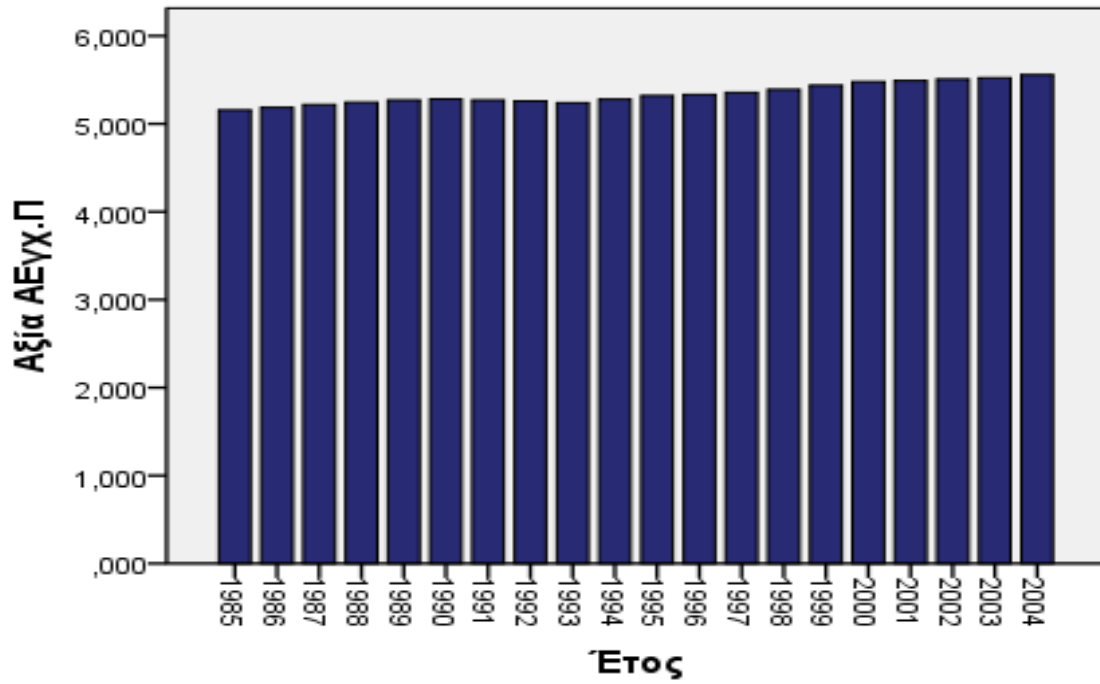

Στην περίπτωση της Ισπανίας παρατηρούμε μεγάλη άνοδο του ΑΕΠ, που είναι ακόμα σημαντικότερη την δεκαετία 1994-2004, όπου και παρουσιάζεται μεγάλη και σταθερή αύξηση. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις της Αμερικής στην Ισπανία ξεκίνησαν από πολύ χαμηλά επίπεδα, παρουσίασαν σημαντική άνοδο τα επόμενα χρόνια και παρότι σημείωσαν σημαντική πτώση το 2002, ανέκαμψαν γρήγορα. Η πληθυσμιακή πυκνότητα δεν παρουσιάζει κάποια ενδιαφέρουσα ένδειξη όπως και στις περισσότερες περιπτώσεις, ενώ το κόστος εμπορίου μειώνεται με μεγάλο ρυθμό μέχρι το έτος 2000 όπου παρουσιάζει και πάλι μικρή άνοδο.

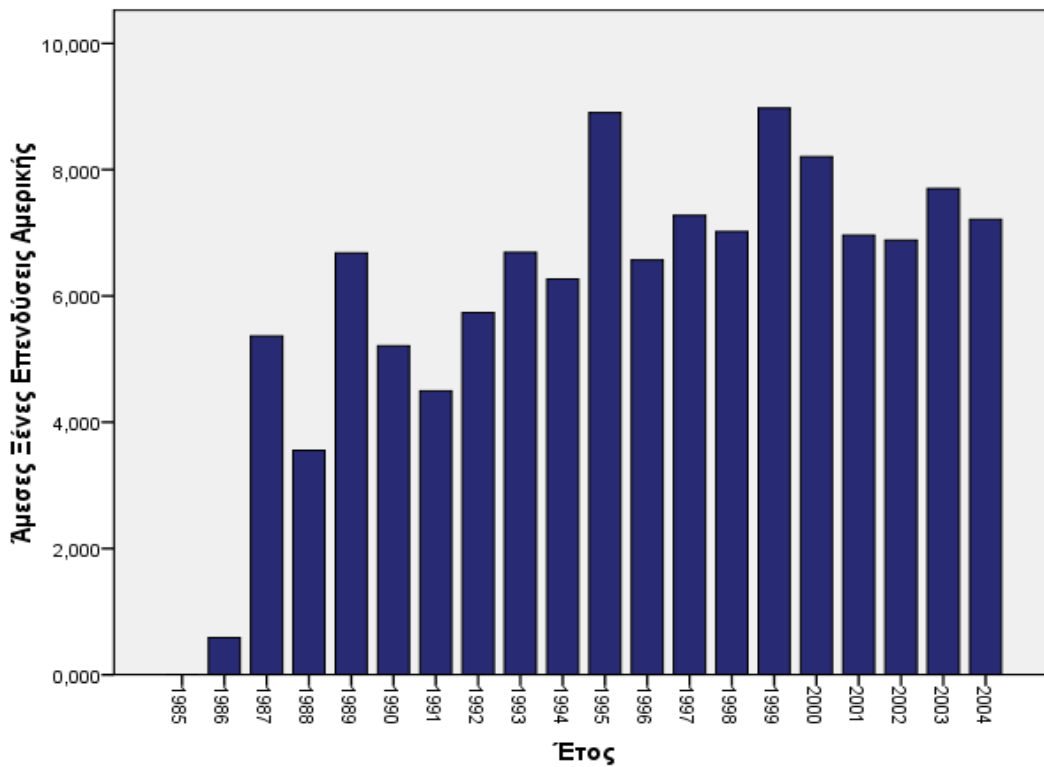
2.5. ΣΟΥΗΔΙΑ

Επόμενη χώρα του δείγματος μας είναι η Σουηδία και τα διαγράμματα που την αφορούν ακολουθούν:

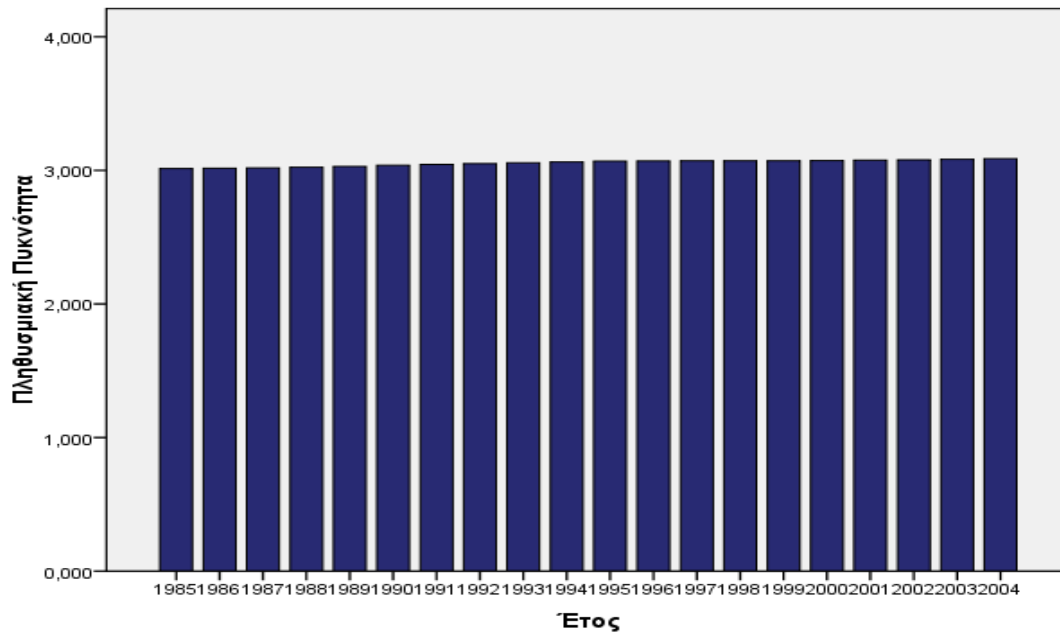
Διάγραμμα 2.5.1: Αξία ΑΕΠ Σουηδίας ανά έτος

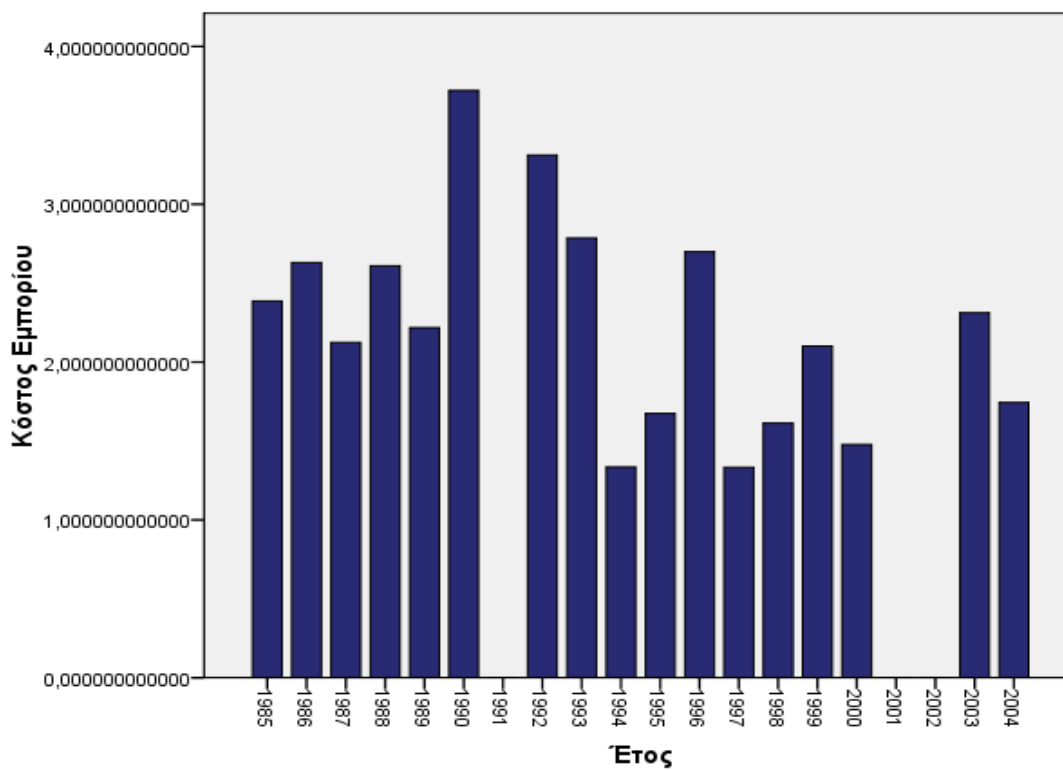
Διάγραμμα 2.5.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Σουηδία ανά έτος

Διάγραμμα 2.5.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Σουηδίας ανά έτος

Διάγραμμα 2.5.4: Κόστος Εμπορίου Σουηδίας ανά έτος

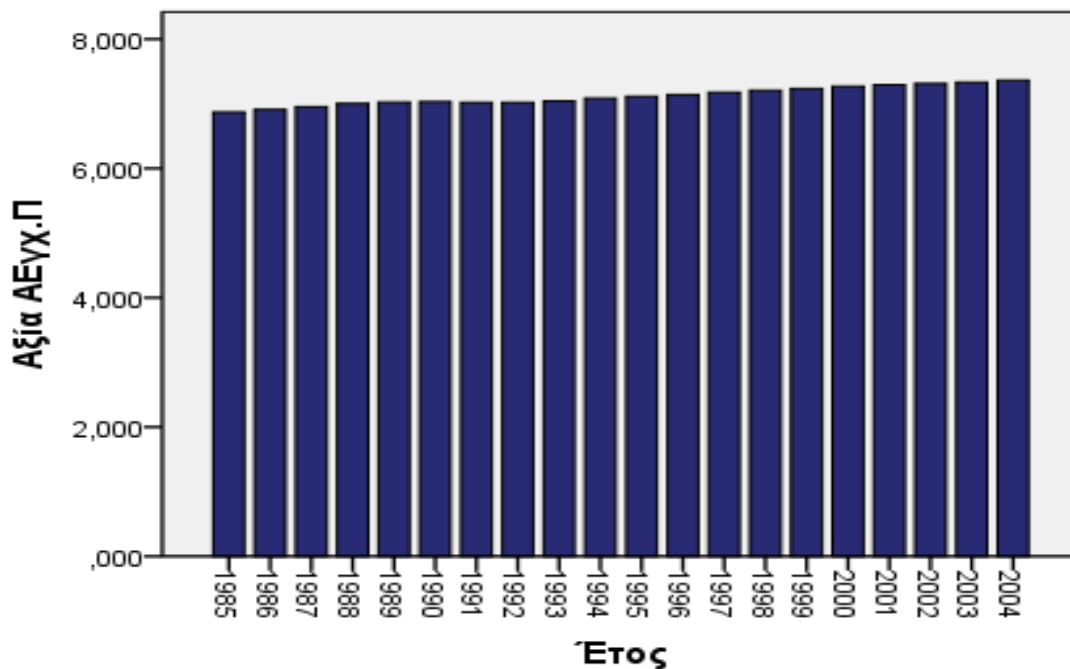

Στη Σουηδία το ΑΕΠ παρουσιάζει σταθερότητα με μικρή διακύμανση, όχι όμως και οι επενδυτικές δραστηριότητες της Αμερικής που παρουσιάζουν αυξομειώσεις χωρίς σταθερότητα. Η πληθυσμιακή πυκνότητα είναι σταθερή ενώ το κόστος εμπορίου εκτοξεύεται σε πολύ ψηλά επίπεδα το 1990, το 1996 και το 2003 ενώ ενδιάμεσα μειώνεται.

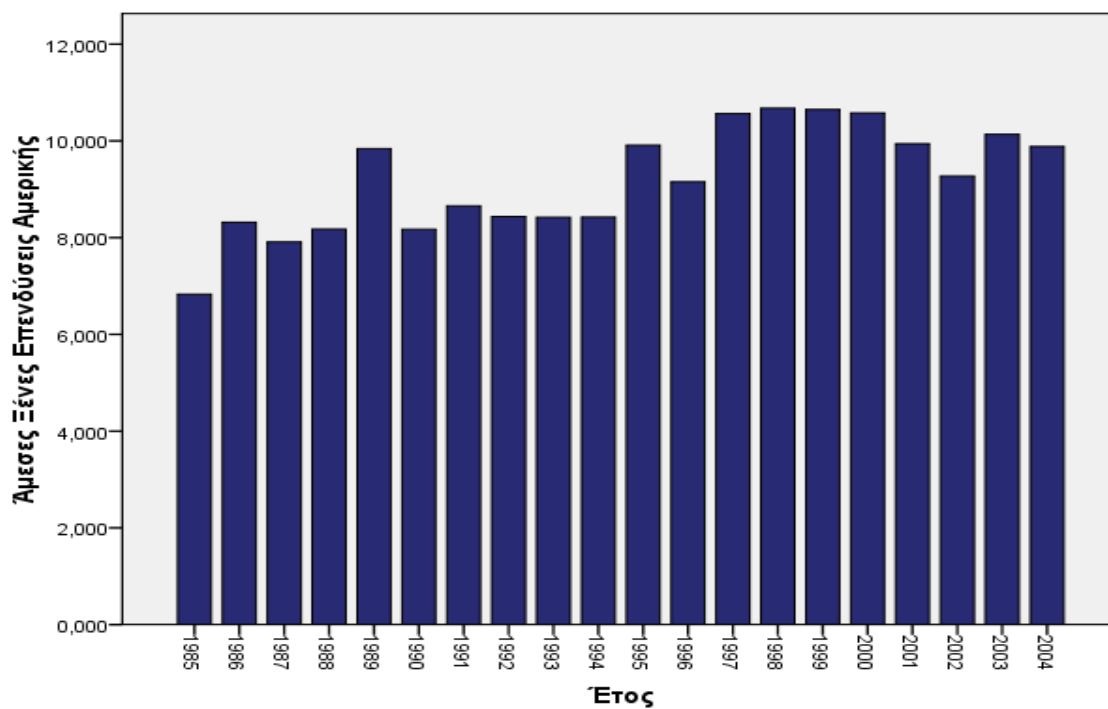
2.6. ΑΓΓΛΙΑ

Τελευταία χώρα του δείγματος εξέτασης μας θα είναι η Αγγλία και τα γραφήματα για αυτήν ακολουθούν παρακάτω:

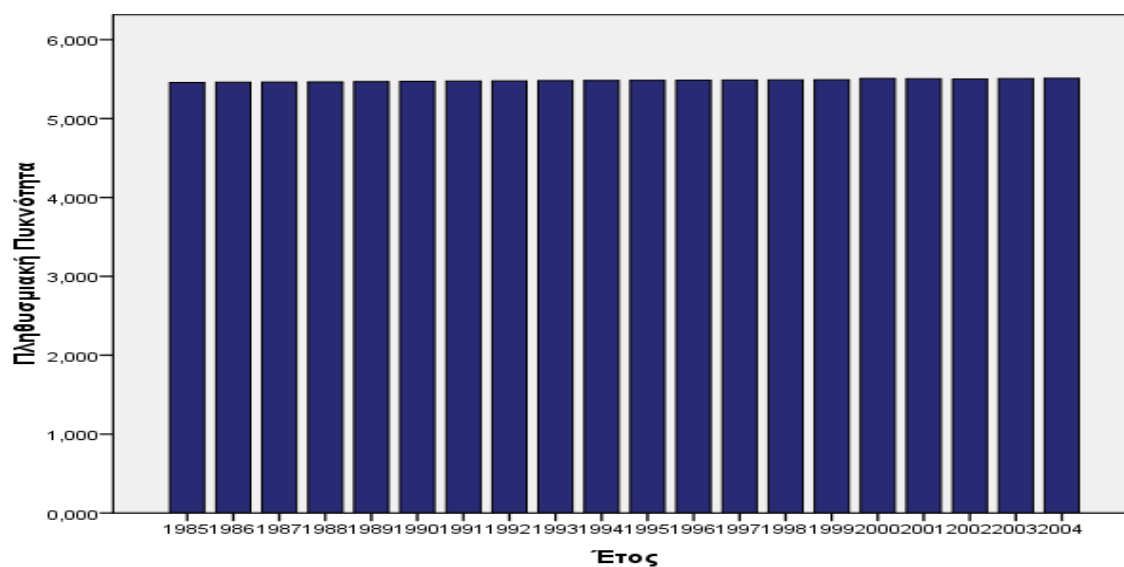
Διάγραμμα 2.6.1: Αξία ΑΕΠ Αγγλίας ανά έτος

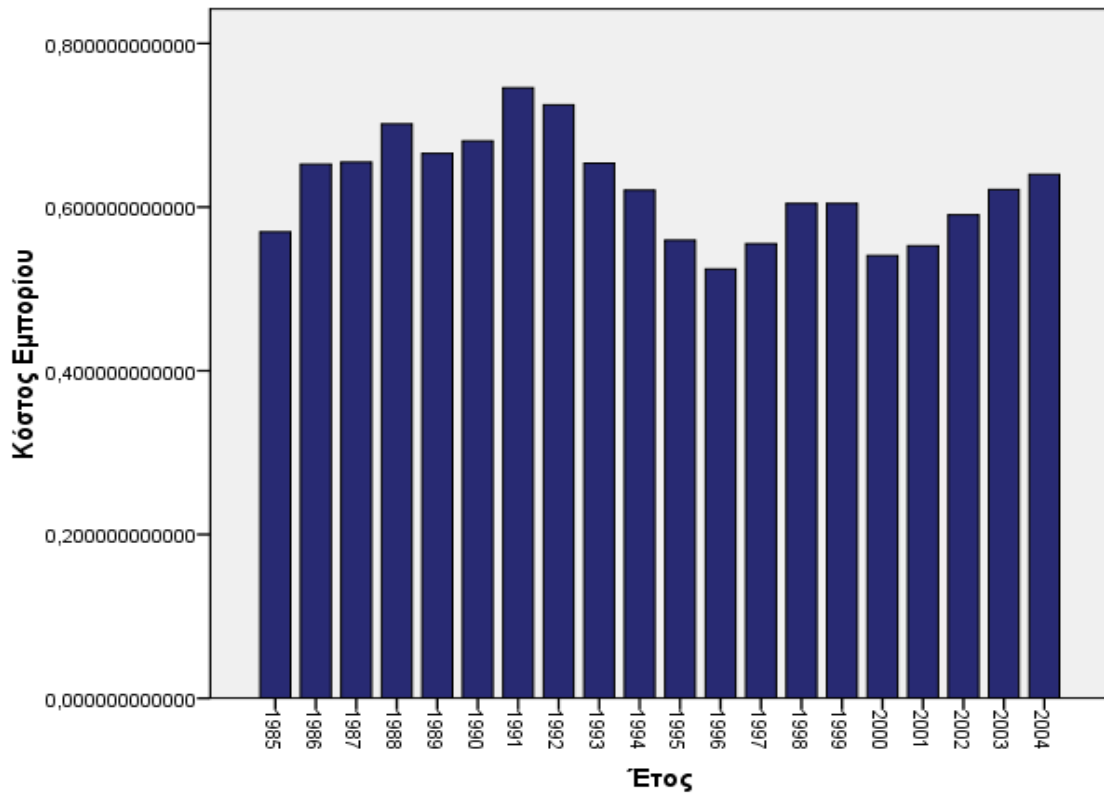
Διάγραμμα 2.6.2: Αξία ΑΞΕ ΗΠΑ στην Αγγλία ανά έτος

Διάγραμμα 2.6.3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Αγγλίας ανά έτος

Διάγραμμα 2.6.4: Κόστος Εμπορίου Αγγλίας ανά έτος

Όσον αφορά στην Αγγλία παρατηρούμε μηδαμινές αλλαγές στο ΑΕΠ ανά τα χρόνια ενώ και οι επενδύσεις της Αμερικής δεν διαφοροποιούνται σημαντικά εκτός της τετραετίας 1997-2000 όπου και αυξάνονται οριακά. Καμία διαφοροποίηση δεν παρατηρείται στην πληθυσμιακή πυκνότητα ενώ το κόστος εμπορίου κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα ως το 1995 όπου μετά σταθεροποιείται σε πιο χαμηλούς αριθμούς μέχρι να ξαναπαρουσιάσει άνοδο στα τέλη του 2001 και μετέπειτα.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Τα αποτελέσματα των εμπειρικών εκτιμήσεων της παρούσας μελέτης βασίζονται σε μεθόδους Panel Data, δηλαδή συνδυασμού χρονολογικών σειρών (time-series data) και διαστρωματικών στοιχείων (cross-section data).

Οι Hsiao; Hsiao, 1979b; Klevmarken, 1989; Solon, 1989, αναφέρουν συγκεντρωτικά τα οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση των Panel Data. Τέτοια πλεονεκτήματα είναι τα ακόλουθα:

- Περιορίζουν το πρόβλημα της ετερογένειας
- Δίνουν περισσότερες πληροφορίες από τα συμπεράσματα που προκύπτουν, τα οποία είναι πιο αποτελεσματικά, περισσότερους βαθμούς ελευθερίας, καθώς και μειώνουν το πρόβλημα της πολυσυγγραμικότητας.
- Είναι καλύτερα για τη μελέτη διαδοχικών και διαχρονικών προσαρμογών των δεδομένων που είναι διαθέσιμα.
- Επιτρέπουν τη χρήση πιο περίπλοκων υποδειγμάτων (μοντέλων).
- Εφαρμόζονται συνήθως σε ομάδες της μικροοικονομίας

Στην παρούσα μελέτη, η εμπειρική ανάλυση που ακολουθεί εστιάζει εκεί όπου η εφαρμογή των panel data παρέχει σημαντικά πλεονεκτήματα γύρω από την έρευνα των διαστρωματικών στοιχείων (cross-section).

Το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό των μελετών που χρησιμοποιούν panel data είναι ότι οι μεταβολές, συνήθως, συμπεριλαμβάνονται αυτομάτως στο σχεδιασμό τους. Άρα οι αλλαγές μιας μεταβλητής σε ένα σύνολο μεταβλητών μετρούνται άμεσα.

Μια παλινδρόμηση σε panel data διαφέρει από εκείνες των χρονολογικών σειρών στη διπλή διάσταση των μεταβλητών της, δηλαδή

$$Y_{it} = \alpha + X_{it} * \beta + U_{it} \quad (1)$$

Όπου:

- $U_{it} = \mu_i + v_{it}$ είναι ο διαταρακτικός όρος
- $i = 1, 2, \dots, N$ η διάσταση των διαστρωματικών στοιχείων (cross-section)
- $t = 1, 2, \dots, N$ η διάσταση των χρονολογικών σειρών (time series)

- a , μία σταθερά
- β , ένα K_{X1} διάνυσμα και
- X_{it} η i -οστή παρατήρηση από τις K ερμηνευτικές μεταβλητές

Στη γενική περίπτωση των pooled OLS models υποτίθεται ότι όλες οι παράμετροι είναι ίδιες για κάθε διαστρωματικό στοιχείο (Holtz-Eakin, et al., 1988). Ωστόσο ένα fixed effect υπόδειγμα το οποίο λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένους παράγοντες κάθε στρώματος (χώρας) φαίνεται πως είναι καταλληλότερο για την εμπειρική διαρεύνηση της παρούσας μελέτης.

Στη μελέτη αυτή θα εξετάσουμε την επίδραση μεταξύ έξι μεταβλητών που αφορούν τις δαπάνες υγείας. Ειδικότερα θα μελετήσουμε τη σχέση μεταξύ των συνολικών δαπανών υγείας με τις ιδιωτικές δαπάνες υγείας, τις συνολικές δαπάνες νοσηλείας, τις κατά κεφαλήν δαπάνες ενδονοσοκομειακής περίθαλψης, τις δαπάνες επενδύσεων για την υγεία, αλλά και το ποσοστό πληρότητας των νοσοκομειακών κλινών.

Το βασικό fixed effect model (FEM) δίνεται από την εξίσωση (2).

$$Y_{it} = \beta_0 + X_{it} * \beta_1 + U_{it} \quad (2)$$

Όπου:

- $U_{it} = \mu_i + v_{it}$ είναι ο διαταρακτικός όρος
- μ_i το χρονικά αμετάβλητο fixed effect του στρώματος
- $i = 1, 2, \dots, N$ η διάσταση των διαστρωματικών στοιχείων (cross-section)
- $t = 1, 2, \dots, N$ η διάσταση των χρονολογικών σειρών (time series)
- β_0 , μία σταθερά
- β_1 , ένα K_{X1} διάνυσμα και
- X_{it} η i -οστή παρατήρηση από τις K ερμηνευτικές μεταβλητές

Η δημιουργία ενός pool με κάποια διαστρωματικά στοιχεία συνεπάγεται και κάποια πλεονεκτήματα. Πρώτον, δεν υφίσταται το πρόβλημα της στασιμότητας των χρονοσειρών. Η παρουσία ενός μεγάλου αριθμού διαστρωματικών στοιχείων (cross-section) είναι πιθανό να επιτρέπει στους συντελεστές υστέρησης να μεταβάλλονται στη διάρκεια του χρόνου. Επίσης, κατά την ασυμπτωτική θεωρία, όταν υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός διαστρωματικών στοιχείων δεν απαιτείται το αυτοπαλίνδρομο διάνυσμα (autoregressive sector) να ικανοποιεί

την υπόθεση της ύπαρξης μοναδιαίας ρίζας. Βέβαια, η παρουσία μιας αποκλίνουσας και εκρηκτικής διαδικασίας μπορεί να δυσκολέψει την ερμηνεία του υποδείγματος.

Στην παραπάνω περίπτωση του fixed effects model-FEM (2), το μ_i υποτίθεται ότι είναι μια σταθερή παράμετρος που μπορεί να εκτιμηθεί, ενώ το v_{it} είναι μια διαδικασία iid $\sim (0, \sigma_v^2)$. Γενικά, ο διαταρακτικός όρος v_{it} ικανοποιεί όλες τις κλασσικές υποθέσεις και το μ_i αντικατοπτρίζει τις επιδράσεις ενός συγκεκριμένου στρώματος i (χώρας) και περιλαμβάνει τα μη παρατηρήσιμα χαρακτηριστικά του, ενώ υποτίθεται ότι είναι χρονικά αμετάβλητος.

Εφόσον θεωρούμε το μ_i ως δεδομένο, μπορούμε να εφαρμόσουμε τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων με ψευδομεταβλητές, γνωστή και ως least square dummy variable (LSDV) methodology, για να εκτιμήσουμε το υπόδειγμα (2). Όμως, η μέθοδος αυτή συνεπάγεται μεγάλη απώλεια βαθμών ελευθερίας. Εκτιμώντας $N-1$ παραμέτρους και ένα μεγάλο αριθμό ψευδομεταβλητών, το πρόβλημα της πολυσυγγραμικότητας μεταξύ των παλινδρομήσεων μπορεί να χειροτερεύσει. Επιπλέον, οι fixed effects (FE) εκτιμητές δεν μπορούν να εκτιμήσουν την επίδραση κάθε μεταβλητής που είναι χρονικά αμετάβλητη (time-invariant variable).

Ωστόσο, αν το υπόδειγμα των fixed effects είναι αληθές, τότε ο LSDV εκτιμητής θα είναι άριστος, γραμμικός και αμερόληπτος (BLUE), με την προϋπόθεση όμως ότι ο διαταρακτικός όρος v_{it} κατανέμεται κανονικά με μηδενικό μέσο και μήτρα διακύμανσης – συνδιακυμάνσεων $\sigma_v^2 [N(0, \sigma_v^2)]$. Επίσης, τα X_{it} είναι ανεξάρτητα τόσο από τα μ_{it} όσο και από τα v_{it} για όλα τα i και t . Δηλαδή ισχύει ότι $E(U_{it}/X_{it})=0$. Αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί ο διαταρακτικός όρος περιλαμβάνει και τις αμετάβλητες επιδράσεις κάθε στρώματος, οι οποίες μπορεί να μην είναι παρατηρήσιμες και να συσχετίζονται με τις ερμηνευτικές μεταβλητές X_{it} . Στην περίπτωση αυτή ισχύει $E(U_{it}/X_{it})\neq 0$ και ο εκτιμητής γενικευμένων ελαχίστων τετραγώνων (FGLS) γίνεται μεροληπτικός και ασυνεπής. Ωστόσο, η μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων εξαλείφει τις επιδράσεις των μ_i και αφήνει τον εκτιμητή ελαχίστων τετραγώνων συνεπή αλλά όχι αμερόληπτο. Επίσης, όταν το σωστό υπόδειγμα είναι ένα fixed effects model, τότε οι εκτιμητές των ελαχίστων τετραγώνων (OLS) είναι μεροληπτικοί και ανεπαρκείς. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι η μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων δεν λαμβάνει υπόψη της τις επιδράσεις κάθε στρώματος χωριστά, όταν στην πράξη αυτές υφίστανται (Baltagi, et al., 2003).

Προκειμένου να ελεγχθεί αν το fixed effects model (FEM) είναι το σωστό υπόδειγμα, εξετάζουμε την από κοινού στατιστική σημαντικότητα των ψευδομεταβλητών v_{it} . Δηλαδή, ελέγχουμε την υπόθεση:

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_{N-1} = 0,$$

Έναντι της εναλλακτικής

$$H_1 : \text{τουλάχιστον ένα από τα } \mu_i \text{ είναι διαφορετικό του μηδενός.}$$

Διεξάγοντας ένα F-test, το οποίο Chow Test με την ακόλουθη στατιστική ελέγχου:

$$F = \frac{RSE_R - RS_{SU}}{RSE_U} \frac{NT - N - k - 1}{N - 1} \sim F\{N - 1, N(T - 1) - k\}$$

όπου,

- RSE_R το άθροισμα των τετραγώνων των καταλοίπων των OLS
- RSE_U το άθροισμα των τετραγώνων των καταλοίπων των LSDV
- T το μέγεθος του δείγματος των χρονοσειρών
- N το μέγεθος του δείγματος των διαστρωματικών στοιχείων
- k ο αριθμός των παραμέτρων του υποδείγματος των OLS

Η εκτίμηση πολλών παραμέτρων που συνεπάγεται η χρήση του Fixed Effects Model και άρα η απώλεια πολλών βαθμών ελευθερίας, μπορεί να αποφευχθεί υποθέτοντας ότι ο όρος μ_i είναι τυχαίος (random). Σε αυτή την περίπτωση το προς εκτίμηση υπόδειγμα είναι:

$$Y_{it} = \beta_0 + X_{it} * \beta_1 + U_{it} \quad (3)$$

Όπου:

$$U_{it} = \mu_i + v_{it}$$

Ουσιαστικά, παραμένει το ίδιο με το υπόδειγμα (2) αλλά πλέον ονομάζεται Random Effects Model (REM), καθώς ισχύει:

- $\mu_{it} \sim \text{iid} (0, \sigma_v^2)$
- $v_{it} \sim \text{iid} (0, \sigma_u^2)$
- μ_{it} και v_{it} είναι ανεξάρτητα.

Το Random Effects Model είναι κατάλληλο στην περίπτωση που επιλέγονται τυχαία Ν στρώματα από έναν μεγάλο πληθυσμό. Κάτω από την υπόθεση του REM οι OLS εκτιμητές παραμένουν να είναι αμερόληπτοι και συνεπείς, αλλά όχι αποτελεσματικοί.

Έχοντας αναλύσει τα Fixed Effects και Random Effects υποδείγματα και τις υποθέσεις τους, τίθεται το ερώτημα για το ποιο είναι κατάλληλο και πρέπει να επιλέξουμε. Η απόφαση δεν είναι τόσο εύκολη όσο φαίνεται και για το λόγο αυτό έχει δημιουργηθεί μια διαμάχη μεταξύ των υποστηρικτών τους. Οι (Mundlak, 1961) και (Wallace, et al., 1961) τάσσονται υπέρ ενός Fixed Effects Model σε αντίθεση με τους (Balestra, et al., 1966) που προτείνουν τη χρήση του Random Effects Model. Εφαρμοσμένες μελέτες έχουν καταλήξει σε απόρριψη της χρήσης Random Effects υποδειγμάτων και σε αποδοχή μιας προσαρμοσμένης εκδοχής των Random Effects Models.

Ο (Chamberlain, 1984) έδειξε ότι τα Fixed Effects Models επιβάλλουν ελεγχόμενους περιορισμούς στις παραμέτρους και κάποιος μπορεί να διαπιστώσει την εγκυρότητα αυτών των περιορισμών πριν καταλήξει στην επιλογή του συγκεκριμένου FE υποδείγματος. Αυτοί οι απροσδιόριστοι περιορισμοί ελέγχονται με τη χρήση tests τύπου Hausman. Επίσης, ο (Mundlak, 1978) υποστηρίζει ότι το Random Effects Model υποθέτει εξωγένεια για όλες τις μεταβλητές κάθε στρώματος που έχουν τυχαίες επιδράσεις σε αντίθεση με τα Fixed Effects Models που επιτρέπουν την ενδογένεια όλων των μεταβλητών. Συνεπώς, υπάρχει η επιλογή πλήρους ή καθόλου εξωγένειας μεταξύ των μεταβλητών και των ατομικών επιδράσεων (individual effects). Οι (Hausman, et al., 1981) επιτρέπουν τη συσχέτιση μερικών μεταβλητών με τα individual effects.

Για να εξετάσουμε αν το μ_{it} είναι μια τυχαία ή όχι μεταβλητή, δηλαδή για να ελέγξουμε την υπόθεση της ύπαρξης fixed effects, χρησιμοποιείται ο ελεγχος των Breusch & Pagan (BP). Οι (Breusch, et al., 1980) ανέπτυξαν ένα Lagrange Multiplier (LM) test για τον έλεγχο της υπόθεσης $\sigma_u^2=0$. Η λογαριθμική συνάρτηση πιθανοφάνειας κάτω από την υπόθεση της κανονικότητας του στοχαστικού όρου, δίνεται από την εξίσωση (4):

$$L(\delta, \theta) = \alpha - \frac{1}{2} \log |\Omega| - \frac{1}{2} U' \Omega^{-1} U \quad (4)$$

όπου

$$\theta = (\sigma_u^2, \sigma_v^2)$$

και

Ω = η μήτρα διακύμανσης – συνδιακυμάνσεων

Η στατιστική ελέγχου που χρησιμοποιείται είναι η ακόλουθη:

$$LM = \frac{NT}{2(T-1)(1-RSS_u)} \quad (5)$$

Υπό τη μηδενική υπόθεση η LM κατανέμεται ασυμπτωτικά ως $X^2(1)$. Αυτό το LM test είναι πολύ εύκολο στον υπολογισμό του αφού το μόνο που απαιτείται είναι το άθροισμα των τετραγώνων των καταλοίπων (RSS_u) από την εξίσωση των ελαχίστων τετραγώνων (OLS).

Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί, τότε η χρήση ενός random effects model είναι προτιμότερη και έτσι υπονοείται ο εφικτός εκτιμητής γενικευμένων ελαχίστων τετραγώνων (feasible generalized least squares estimator - FGLS) είναι ίσως καταλληλότερος. Όμως, το υπόδειγμα RE έχει ένα μειονέκτημα καθώς υποθέτει ότι ο διαταρακτικός όρος σχετίζεται με κάθε διαστρωματικό στοιχείο της ίδιας εξίσωσης και είναι ασυσχέτιστος με τις άλλες παλινδρομήσεις και σε αυτή την περίπτωση ο εκτιμητής γενικευμένων ελαχίστων τετραγώνων (FGLS) είναι μεροληπτικός.

Επίσης, για να καταλήξουμε ποιο υπόδειγμα είναι καταλληλότερο, ένα REM ή ένα FEM, χρησιμοποιείται ο έλεγχος Hausman. Ο έλεγχος Hausman (1978) είναι ένας γενικός έλεγχος ότι δεν υπάρχει πρόβλημα λανθασμένης εξειδίκευσης, ή διαφορετικά ότι η εξειδίκευση του υποδείγματος είναι σωστή. Η εναλλακτική υπόθεση είναι ότι υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο πρόβλημα που οφείλεται σε λανθασμένη εξειδίκευση. Για το συγκεκριμένο έλεγχο υποθέτουμε το ακόλουθο υπόδειγμα [(6)]:

$$Y = \beta X + U \quad (6a)$$

Και για την εφαρμογή του απαιτούνται δύο εκτιμητές του συντελεστή β , έστω $\hat{\beta}$ και $\bar{\beta}$ με τις εξής ιδιότητες:

1. Ο εκτιμητής $\hat{\beta}$ είναι συνεπής (consistent) και αποτελεσματικός (efficient) όταν ισχύει η μηδέν υπόθεση (σωστή εξειδίκευση), αλλά δεν είναι συνεπής όταν ισχύει η εναλλακτική υπόθεση (λανθασμένη εξειδίκευση).
2. Ο εκτιμητής $\bar{\beta}$ είναι συνεπής και με τις δύο υποθέσεις, μηδέν και εναλλακτική, αλλά δεν είναι αποτελεσματικός όταν ισχύει η μηδέν υπόθεση.

Με βάση τα παραπάνω, ο έλεγχος της μηδέν υποθέσεως έναντι της εναλλακτικής γίνεται με την ακόλουθη στατιστική:

$$m = \frac{\hat{g}^2}{S_{\hat{g}}^2} \quad (6\beta)$$

Όπου:

$$\hat{g} = \bar{\beta} - \hat{\beta} \quad (6\gamma)$$

και $S_{\hat{g}}^2$ είναι μια συνεπής εκτίμηση της διακυμάνσεως του g . Η διακύμανση του \hat{g} , εξάλλου, ισούται με τη διαφορά των διακυμάνσεων των εκτιμητών $\bar{\beta}$ και $\hat{\beta}$. Δηλαδή,

$$V_{(\hat{g})} = V_{(\bar{\beta})} - V_{(\hat{\beta})} \quad (6\delta)$$

Όταν η μηδέν υπόθεση είναι σωστή, η στατιστική m κατανέμεται ασυμπτωτικά ως $X_{(1)}^2$. Ως συνήθως, η μηδέν υπόθεση απορρίπτεται για μεγάλες τιμές της στατιστικής m .

Οι (Ahn, et al., 1996) ισχυρίζονται ότι ο έλεγχος Hausman μπορεί να γενικευτεί και να ελέγξει ότι κάθε X_{it} είναι ασυσχέτιστο με τα μ_i . Σε αυτή την περίπτωση κάποιος μπορεί να υπολογίσει την ακόλουθη στατιστική ελέγχου (7):

$$LM = R^2 \times NT \quad (7)$$

όπου

- T το μέγεθος του δείγματος των χρονοσειρών
- N το μέγεθος του δείγματος των διαστρωματικών στοιχείων
- R^2 το άθροισμα των τετραγώνων των καταλοίπων από τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων σε δύο στάδια (2SLS).

Αυτός ο LM έλεγχος είναι ίδιος με το Wald Test του (Arellano, 1993). Αν οι παράμετροι αυτοί δεν είναι στάσιμοι, τότε και οι δύο εκτιμητές τόσο από τα απλά ελάχιστα τετράγωνα ($\hat{\beta}_{1OLS}$) όσο και από τα ελάχιστα τετράγωνα σε δύο στάδια ($\hat{\beta}_{2OLS}$) είναι συνεπείς παρόλο που οι μεταβλητές είναι εξωγενείς.

3.1. ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με την παρουσίαση των μοντέλων βάση των οποίων εργαστήκαμε. Ουσιαστικά, θα παρουσιαστούν οι εξισώσεις που περιγράφουν τα μοντέλα στα οποία βασίστηκε η μελέτη μας, καθώς και το πώς αυτά διαμορφώνονται με την είσοδο των μεταβλητών. Ανεξάρτητες μεταβλητές στην περίπτωση μας είναι το ΑΕΠ, η πληθυσμιακή πυκνότητα, η απασχόληση στην βιομηχανία, η απασχόληση στις Υπηρεσίες, οι πατέντες των ΗΠΑ, οι πατέντες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι εξαγωγές, ενώ η ανεξάρτητη (Y) οι άμεσες ξένες επενδύσεις. Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται αναλυτικά:

Πίνακας 3.1: Επεξήγηση μεταβλητών

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	
ΑΞΕ	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής)
ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Απασχόληση (Βιομ.)	Απασχόληση στον τομέα της Βιομηχανίας
Απασχόληση (Υπηρ.)	Απασχόληση στον κλάδο των Υπηρεσιών
Εξαγωγές	Σύνολο των εξαγωγών της κάθε χώρας
Πατέντες ΗΠΑ	Πατέντες - Ευρεσιτεχνίες στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Πατέντες Ε.Ε.	Πατέντες - Ευρεσιτεχνίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση
Πληθυσμιακή πυκνότητα	Η πληθυσμιακή πυκνότητα του κάθε κράτους

Οι εξισώσεις που θα περιγραφούν είναι οι ακόλουθες 5:

$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2$, αναλυτικότερα:

$Y = \alpha + \beta_1 (\text{ΑΕΠ}) + \beta_2 (\text{Πληθυσμιακή Πυκνότητα})$

Μοντέλο (1)

$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4$, αναλυτικότερα:

$$Y = \alpha + \beta_1 (\text{ΑΕΠ}) + \beta_2 (\text{Π.Π.}) + \beta_3 (\text{Απασχ.Β.}) + \beta_4 (\text{Απασχ.Υ.}) \quad \text{Μοντέλο (2)}$$

$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6$, αναλυτικότερα:

$$Y = \alpha + \beta_1 (\text{ΑΕΠ}) + \beta_2 (\text{Π.Π.}) + \beta_3 (\text{Απασχ.Β.}) + \beta_4 (\text{Απασχ.Υ.}) + \beta_5 (\text{Πατέντες ΗΠΑ})$$

$$+ \beta_6 (\text{Πατέντες Ε.Ε}) \quad \text{Μοντέλο (3)}$$

$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7$, αναλυτικότερα:

$$Y = \alpha + \beta_1 (\text{ΑΕΠ}) + \beta_2 (\text{Π.Π.}) + \beta_3 (\text{Απασχ.Β.}) + \beta_4 (\text{Απασχ.Υ.}) + \beta_5 (\text{Πατέντες ΗΠΑ})$$

$$+ \beta_6 (\text{Πατέντες Ε.Ε}) + \beta_7 (\text{Εξαγωγές}) \quad \text{Μοντέλο (4)}$$

Και τέλος το 5^ο μοντέλο που αποτελεί την κύρια και συγκεντρωτική εξίσωση στην μελέτη μας και προκύπτει ως «άθροισμα» από τα προηγούμενα:

$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \beta_8 X_8$, αναλυτικότερα:

$$Y = \alpha + \beta_1 (\text{ΑΕΠ}) + \beta_2 (\text{Π.Π.}) + \beta_3 (\text{Απασχ.Β.}) + \beta_4 (\text{Απασχ.Υ.}) + \beta_5 (\text{Πατέντες ΗΠΑ})$$

$$+ \beta_6 (\text{Πατέντες Ε.Ε}) + \beta_7 (\text{Εξαγωγές}) + \beta_8 (\text{Κόστος εμπορίου}) \quad \text{Μοντέλο (5)}$$

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο κομμάτι αυτό, θα προχωρήσουμε στην ανάλυση των βασικών ευρημάτων που προέκυψαν από την επεξεργασία και τις μετρήσεις που πραγματοποιήθηκαν, καθώς και στην παρουσίαση των ευρημάτων αυτών.

Οι μέθοδοι ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκαν, αφορούν κυρίως στην χρήση ελαχίστων τετραγώνων για τα δεδομένα που είχαμε, καθώς και την παρουσίαση ανά χώρα -αλλά και συγκεντρωτικά- δεδομένων που παρουσίαζαν στατιστικό ενδιαφέρον.

Αρχικά, η ανάλυση γίνεται ανά χώρα μεταξύ των 6 μεγαλύτερων χωρών του δείγματος μας (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Σουηδία και Αγγλία), ενώ στην συνέχεια ακολουθεί ένας πίνακας με συγκεντρωτικά αποτελέσματα για το σύνολο των χωρών του δείγματος μας.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να γίνει μία σύντομη περιγραφή του δείγματος μας. Το δείγμα, αποτελείται από 23 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μία σειρά από οικονομικά στοιχεία-παραμέτρους, που πιθανολογείται ότι επηρεάζουν την επενδυτική δυνατότητα του κάθε κράτους, την 20ετία 1985-2004.

Ξεκινώντας, όσον αφορά στην Γαλλία, ακολουθούν μερικά ενδιαφέροντα στοιχεία καθώς και ο πίνακας με την παλινδρόμηση:

Πίνακας 4.1: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Γαλλία

(εξαρτημένη μεταβλητή: Άμεσες ξένες επενδύσεις)

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	B(t_{stat})	B(t_{stat})	B(t_{stat})
C	-5,554 (-1,074)	0,927 (0,045)	-0,863 (-1.798)
ΑΕΠ Γαλλίας	-0,006 (-0,003)	-0,988 (-1,054)	2,362 (1.468)
Πληθυσμιακή Πυκνότητα	5,659 (0,769)	-1,088 (-0,179)	23,662 (1.533)
Απασχόληση (Βιομ.)		-2,810 (-0,586)	-2,707 (-1.724) *
Απασχόληση (Υπηρ.)		1,762 (1,944) *	-26,154 (-1.358)
Εξαγωγές			9,117 (1.862)
Πατέντες ΗΠΑ			0,130 (2.040) *
Πατέντες Ε.Ε			-0,057 (-2.463) *
Κόστος Εμπορίου			1,651 (3.047) *
	R² = 0,614, adj. R² = 0,569	R² = 0,876, adj. R² =0,842	R² = 0,945, adj. R² =0,906

(Επίπεδο σημαντικότητας $t_{stat}=90\%$, όπου * οι στατιστικά σημαντικές περιπτώσεις)

Στην περίπτωση της Γαλλίας βλέπουμε ότι εκτελώντας την παλινδρόμηση με 2 μεταβλητές, το ΑΕΠ της χώρας και την πληθυσμιακή της πυκνότητα, μόνο η 2^η δείχνει να επηρεάζει τις άμεσες ξένες επενδύσεις σε πρώτη φάση. Πιθανή αύξηση της πληθυσμιακής πυκνότητας κατά 1 μονάδα επιφέρει άνοδο των επενδύσεων κατά 5,659 μονάδες όπως φαίνεται και στον πίνακα. Οι δύο αυτές μεταβλητές μαζί «εξηγούν» το 56,9% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής. Στην δεύτερη παλινδρόμηση που εκτελέσαμε για την Γαλλία, με 4 μεταβλητές βλέπουμε ότι η πληθυσμιακή πυκνότητα από θετική επίδραση έχει πλέον αρνητική (-1,088) ενώ την μεγαλύτερη επίδραση παρουσιάζει η απασχόληση στις υπηρεσίες(19,769), η οποία είναι και στατιστικά σημαντική ($t=3,944$). Το ποσοστό διακύμανσης των επενδύσεων που δικαιολογούν αυτές οι 4 μεταβλητές αγγίζει το 85%. Στην τελευταία παλινδρόμηση με όλες τις μεταβλητές, βλέπουμε ότι η ανεξάρτητη επηρεάζεται από αρκετούς παράγοντες με σημαντικότερους την απασχόληση στην βιομηχανία ($\beta=-29,707$, $t=-2,724$) και το κόστος εμπορίου ($\beta=3,651$, $t=3,047$). Το συνολικό ποσοστό της διακύμανσης που οφείλεται σε αυτές τις μεταβλητές φτάνει το 91%

Στην συνέχεια έχουμε τα αντίστοιχα αποτελέσματα για την Γερμανία:

Πίνακας 4.2: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Γερμανία

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	B(t_{stat})	B(t_{stat})	B(t_{stat})
C	1,163 (2,448) *	2,792 (1,015)	2,825 (2,244) *
ΑΕΠ Γερμανίας	2,820 (3,485) *	2,749 (4,045) *	5,464 (4,985) *
Πληθυσμιακή Πυκνότητα	-9,430 (-3,122) *	-8,024 (-1,291)	-16,500 (-2,491) *
Απασχόληση (Βιομ.)		-3,2016 (-0,350)	-1,120 (-1,939) *
Απασχόληση (Υπηρ.)		-2,665 (-0,281)	-14,041 (-1,539)
Εξαγωγές			-2,901 (-0,737)
Πατέντες ΗΠΑ			-0,006 (-0,230)
Πατέντες Ε.Ε			-0,003 (-0,189)
Κόστος Εμπορίου			0,079 (0,082)
	R² = 0,903, adj. R² = 0,891	R² = 0,906, adj. R² =0,881	R² = 0,949, adj. R² =0,912

(Επίπεδο σημαντικότητας $t_{stat}=90\%$, όπου * οι στατιστικά σημαντικές περιπτώσεις)

Στην Γερμανία βλέπουμε ότι σε όλες τις περιπτώσεις η πληθυσμιακή πυκνότητα επηρεάζει αρνητικά τις άμεσες ξένες επενδύσεις είτε εξεταζόμενη με 1 είτε με περισσότερες μεταβλητές, καθώς έχει σταθερή αρνητική επιρροή από -8 έως κ -16 μονάδες. Στην πρώτη περίπτωση το ΑΕΠ της χώρας επηρεάζει επίσης σε σημαντικό βαθμό ($\beta=2,820$, $t=5,485$) σε σημείο ώστε οι 2 αυτές μεταβλητές μαζί να εξηγούν σχεδόν το 90% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής. Στην δεύτερη παλινδρόμηση, το ΑΕΠ και η πυκνότητα παραμένουν οι κύριες μεταβλητές επηρεασμού, με το R^2 να παραμένει στα ίδια περίπου επίπεδα. Στην παλινδρόμηση που περιλαμβάνει το σύνολο των μεταβλητών, βλέπουμε ότι το ΑΕΠ και η πυκνότητα έχουν σταθερή επίδραση θετική και αρνητική αντίστοιχα, ενώ πλέον η απασχόληση στην βιομηχανία αλλά και στις υπηρεσίες, δείχνει να επηρεάζει και αυτή αρνητικά, συνεπικουρούμενες από τις εξαγωγές που και αυτές έχουν αρνητική συσχέτιση με τις επενδύσεις ($\beta=-2,901$, $t=-0,737$). Όλες μαζί οι μεταβλητές της «πλήρους» παλινδρόμησης εξηγούν το 91,2% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής.

Ακολουθούν τα αποτελέσματα για την Ιταλία:

Πίνακας 4.3: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Ιταλία

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	B(t_{stat})	B(t_{stat})	B(t_{stat})
C	1,291 (0,258)	2,080 (0,779)	1,743 (0,402)
ΑΕΠ Ιταλίας	1,753 (1,847)	8,186 (1,665)	5,946 (0,873)
Πληθυσμιακή Πυκνότητα	-5,064 (-0,408)	-17,254 (-1,176)	-16,677 (-0,653)
Απασχόληση (Βιομ.)		-5,536 (-0,530)	1,914 (0,859)
Απασχόληση (Υπηρ.)		-25,054 (-1,204)	-9,690 (-0,294)
Εξαγωγές			-1,638 (-2,292) *
Πατέντες ΗΠΑ			0,084 (1,731)
Πατέντες Ε.Ε			0,012 (0,578)
Κόστος Εμπορίου			-2,464 (-2,540) *
	R² = 0,531, adj. R² = 0,476	R² = 0,601, adj. R² = 0,494	R² = 0,762, adj. R² = 0,588

(Επίπεδο σημαντικότητας $t_{stat}=90\%$, όπου * οι στατιστικά σημαντικές περιπτώσεις)

Στην περίπτωση της Ιταλίας το ΑΕΠ δεν δείχνει να επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο τις επενδύσεις σε πρώτη φάση ενώ στην δεύτερη και την τρίτη παλινδρόμηση αυξάνεται η επίδραση του. Η πληθυσμιακή πυκνότητα επηρεάζει και σε αυτή την περίπτωση αρνητικά. Στην πρώτη παλινδρόμηση η πληθυσμιακή πυκνότητα είναι -5,064 μονάδες (χωρίς ιδιαίτερη στατιστική σημασία: $t=-0,408$). Και οι δύο μεταβλητές της 1^{ης} παλινδρόμησης εξηγούν μόνο το 47,6% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής, ποσοστό μη ικανοποιητικό. Στην δεύτερη παλινδρόμηση βλέπουμε ότι και πάλι οι υπό εξέταση μεταβλητές δεν επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις ξένες επενδύσεις, γεγονός που γίνεται αντιληπτό και από την τιμή του R^2 η οποία παραμένει σε χαμηλά επίπεδα (49,4%). Στην τρίτη προσπάθεια μας για καλύτερη επεξήγηση της διακύμανσης των επενδύσεων, βλέπουμε ότι το κόστος του εμπορίου επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό αρνητικά τις επενδύσεις ($\beta=-4,464$, $t=-2,540$) όπως επίσης και οι εξαγωγές ($\beta=-19,638$, $t=-2,292$). Οι δύο αυτές αποτελούν και τους σημαντικότερους παράγοντες, οι οποίοι συνολικά εξηγούν ένα μέτριο ποσοστό της διακύμανσης των άμεσων ξένων επενδύσεων, της τάξης του 59%.

Ακολουθούν τα αποτελέσματα για την Ισπανία:

Πίνακας 4.4: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Ισπανία

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	B(t_{stat})	B(t_{stat})	B(t_{stat})
C	2,019 (3,067) *	1,568 (1,755)	-1,111 (-0,700)
ΑΕΠ Ισπανίας	2,532 (6,332) *	-0,039 (-0,042)	-5,498 (-1,677)
Πληθυσμιακή Πυκνότητα	-10,781 (-4,552) *	-5,367 (-1,986) *	12,609 (0,917)
Απασχόληση (Βιομ.)		11,380 (2,660) *	22,939 (1,762)
Απασχόληση (Υπηρ.)		8,685 (2,975) *	1,523 (2,309) *
Εξαγωγές			-1,018 (-2,251) *
Πατέντες ΗΠΑ			0,129 (1,123)
Πατέντες Ε.Ε			-0,058 (-0,348)
Κόστος Εμπορίου			-4,794 (-2,830) *
	R² = 0,762, adj. R² = 0,734	R² = 0,850, adj. R² = 0,810	R² = 0,920, adj. R² = 0,862

(Επίπεδο σημαντικότητας $t_{stat}=90\%$, όπου * οι στατιστικά σημαντικές περιπτώσεις)

Στην παλινδρόμηση για την Ισπανία, βλέπουμε ότι στην πρώτη περίπτωση και το ΑΕΠ αλλά και η πληθυσμιακή πυκνότητα επηρεάζουν σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή της μελέτης μας, το ΑΕΠ θετικά ($\beta=2,532$) ενώ η πυκνότητα αρνητικά όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις ($\beta=-10,781$). Στην δεύτερη περίπτωση η επίδραση της πυκνότητας μειώνεται έτσι ώστε να επηρεάζει οριακά σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ενώ το ΑΕΠ όχι πλέον, με τις θέσεις τους να παίρνουν η απασχόληση στην βιομηχανία και στις υπηρεσίες, ($\beta=11,380$, $t=-2,660$) και ($\beta=8,685$, $t=2,975$). Στην τελευταία παλινδρόμηση που περιλαμβάνει περισσότερες μεταβλητές, βλέπουμε ότι η πληθυσμιακή πυκνότητα πλέον επηρεάζει θετικά αλλάζοντας πρόσημο,. Όπως και στην περίπτωση της Ιταλίας, παρουσιάζουν αρνητική επίδραση το κόστος του εμπορίου σε σημαντικό, μάλιστα, βαθμό ($\beta=-17,018$, $t=-2,251$) όπως επίσης και οι εξαγωγές ($\beta=-4,794$, $t=-2,830$). Το R^2 αυξάνεται σταδιακά από 73,4% σε 86,2%

Ακολουθούν τα αποτελέσματα για την Σουηδία:

Πίνακας 4.5: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Σουηδία

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	B(t_{stat})	B(t_{stat})	B(t_{stat})
C	-2,970 (-4,070) *	-5,488 (-3,458) *	-39467 (-2,177) *
ΑΕΠ Σουηδίας	-0,168 (-0,298)	-0,962 (-0,830)	0,456 (0,293)
Πληθυσμιακή Πυκνότητα	8,663 (3,088) *	10,657 (1,617)	1,748 (0,205)
Απασχόληση (Βιομ.)		34,094 (1,415)	34,792 (1,375)
Απασχόληση (Υπηρ.)		27,954 (1,095)	33,961 (1,247)
Εξαγωγές			1,385 (1,533)
Πατέντες ΗΠΑ			0,098 (1,564)
Πατέντες Ε.Ε			-0,244 (-0,943)
Κόστος Εμπορίου			0,016 (0,467)
	R² = 0,662, adj. R² = 0,623	R² = 0,739, adj. R² = 0,669	R² = 0,817, adj. R² = 0,614

(Επίπεδο σημαντικότητας $t_{stat}=90\%$, όπου * οι στατιστικά σημαντικές περιπτώσεις)

Στην Σουηδία, η αύξηση της πληθυσμιακής πυκνότητας συνεπάγεται και αύξηση των επενδύσεων, σε σημαντικό επίπεδο, γεγονός που δεν το είχαμε παρατηρήσει στις προηγούμενες χώρες, τουλάχιστον στο αρχικό στάδιο της 1^{ης} παλινδρόμησης. Το ΑΕΠ και η πυκνότητα εξηγούν το 62,3% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής. Συνεχίζοντας και εισάγοντας νέες μεταβλητές στην παλινδρόμηση που εκτελούμε, βλέπουμε ότι δεν υπάρχει κάποια αξιοσημείωτη μεταβλητή και ότι όλες οι μεταβλητές πλην του ΑΕΠ (οριακά) επηρεάζουν θετικά τις ξένες επενδύσεις. Στην τελευταία περίπτωση, καμία μεταβλητή δεν φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά τις επενδύσεις. Το γεγονός αυτό αντανακλάται και στο R^2 το οποίο μειώνεται, παρόλη την είσοδο νέων μεταβλητών που θα περιμέναμε να εξηγούν καλύτερα την εξαρτημένη μεταβλητή μας. Έτσι το R^2 πέφτει στο 61,4% ποσοστό αρκετά μέτριο για το πλήθος των μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της ανάλυσης.

Ακολουθούν τα αποτελέσματα για την Αγγλία:

Πίνακας 4.6: Πολλαπλή παλινδρόμηση για την Αγγλία

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	B(t_{stat})	B(t_{stat})	B(t_{stat})
C	0,214 (0,497)	1,615 (0,435)	-1,072 (-0,437)
ΑΕΠ Αγγλίας	0,918 (1,817)	1,107 (1,524)	1,334 (1,530)
Πληθυσμιακή Πυκνότητα	-2,888 (-0,659)	-2,972 (-0,554)	-1,141 (-0,256)
Απασχόληση (Βιομ.)		-3,174 (-0,358)	9,563 (0,994)
Απασχόληση (Υπηρ.)		-3,433 (-0,390)	8,165 (0,835)
Εξαγωγές			0,307 (0,071)
Πατέντες ΗΠΑ			0,103 (2,875) *
Πατέντες Ε.Ε			-0,065 (-2,429) *
Κόστος Εμπορίου			0,363 (0,268)
	R² = 0,634, adj. R² = 0,591	R² = 0,638, adj. R² = 0,542	R² = 0,824, adj. R² = 0,697

(Επίπεδο σημαντικότητας $t_{stat}=90\%$, όπου * οι στατιστικά σημαντικές περιπτώσεις)

Ξεκινώντας με την πρώτη παλινδρόμηση στην Αγγλία, βλέπουμε ότι το ΑΕΠ επηρεάζει θετικά σε οριακό βαθμό τις επενδύσεις και η πληθυσμιακή πυκνότητα αρνητικά επίσης σε μικρό βαθμό. Και οι 2 μεταβλητές μαζί εξηγούν το 59% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής. Στην δεύτερη απόπειρα παλινδρόμησης, βλέπουμε ότι η απασχόληση στην βιομηχανία και στις υπηρεσίες επηρεάζει ελάχιστα αρνητικά τις ξένες επενδύσεις και στο ίδιο μηδαμινό επίπεδο κινούνται και οι 2 μεταβλητές της πρώτης μας προσπάθειας χωρίς καμία αξιόλογη μεταβλητή. Έτσι, παρατηρούμε ότι και το R^2 μειώνεται στο 54,2%, παρότι αυξάνεται ο αριθμός των μεταβλητών. Στην τελευταία περίπτωση όμως, παρατηρούμε ότι οι πατέντες των ΗΠΑ και οι πατέντες της Ε.Ε. παίζουν στατιστικά σημαντικό ρόλο, θετικό και αρνητικό αντίστοιχα: ($\beta=0,103$, $t=2,875$) και ($\beta=-0,065$, $t=-2,429$). Έτσι η συνολική διακύμανση της εξαρτημένης μας μεταβλητής που εξηγείται από τις μεταβλητές που εξετάσαμε στην τελευταία περίπτωση φτάνει περίπου το 70%.

Πίνακας 4.7: Πολλαπλή παλινδρόμηση για τους μέσους όρους των χωρών

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	B(t _{stat})	B(t _{stat})	B(t _{stat})	B(t _{stat})	B(t _{stat})
C	-3,582 (-1,936) *	-9,203 (-3,260) *	-4,387 (-0,779)	-4,366 (-0,749)	-8,008 (-1.155)
ΑΕΠ	1,410 (5,866) *	1,140 (5,304) *	1,067 (4,583) *	1,058 (3,461) *	1,011 (3.262) *
Πληθυσμιακή Πυκνότητα	0,141 (0,365)	0,219 (0,665)	0,226 (0,617)	0,237 (0,539)	0,423 (0.882)
Απασχόληση (B)		4,743 (0,828)	0,829 (0,106)	0,818 (0,102)	1,602 (0.198)
Απασχόληση (Y)		8,921 (3,286) *	1,867 (0,250)	1,893 (0,245)	2,744 (0.353)
Πατέντες ΗΠΑ			0,262 (0,687)	0,117 (0,348)	0,271 (0.674)
Πατέντες Ε.Ε.			0,119 (0,367)	-0,105 (-0,046)	0,011 (0.030)
Εξαγωγές				0,266 (0,662)	4,672 (0.866)
Κόστος Εμπορίου					1,927 (0.976)
	R² = 0,662, adj. R² = 0,628	R² = 0,791, adj. R² = 0,745	R² = 0,805, adj. R² = 0,731	R² = 0,805, adj. R² = 0,714	R² = 0,817, adj. R² = 0,713

(Επίπεδο σημαντικότητας t_{stat}=90%, όπου * οι στατιστικά σημαντικές περιπτώσεις)

Τέλος, έχουμε την πολλαπλή παλινδρόμηση για τους μέσους όρους των χωρών με παραπάνω μεταβλητές υπό εξέταση. Αρχικά, μόνο το ΑΕΠ δείχνει να επηρεάζει θετικά τις άμεσες ξένες επενδύσεις ($\beta=1,410$, $t=5,866$) ενώ η πληθυσμιακή πυκνότητα κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Στην δεύτερη περίπτωση, πάλι το ΑΕΠ συνεχίζει να έχει θετική συσχέτιση στο ίδιο επίπεδο με πριν, ενώ επιπλέον η απασχόληση στις υπηρεσίες δείχνει και αυτή να είναι θετικά συσχετιζόμενη με τις άμεσες ξένες επενδύσεις σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Στην περίπτωση αυτή το R^2 έφτασε το 75% από 62% που ήταν στην 1^η φάση. Στην επόμενη παλινδρόμηση, δεν βλέπουμε να υπεισέρχονται νέες μεταβλητές που να επηρεάζουν και μάλιστα μόνο το ΑΕΠ δείχνει να επηρεάζει σε σημαντικό επίπεδο, σε σημείο όπου και η διακύμανση που εξηγείται από αυτές να μειώνεται στο 73,1%. Η εισαγωγή των εξαγωγών στην παλινδρόμηση δεν αλλάζει τα δρώμενα (μόνο το ΑΕΠ συνεχίζει να επηρεάζει θετικά σε στατιστικά σημαντικό βαθμό) και αυτό αντανακλάται στο R^2 που μειώνεται εκ νέου (71,4%). Και στην τελευταία περίπτωση παρατηρείται το ίδιο (πτώση του R^2 στο 71,3%).

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το ενδιαφέρον της παρούσας μελέτης εστιάζεται στα πλαίσια της έρευνας γύρω από τις άμεσες ξένες επενδύσεις, την συμπεριφορά και την πορεία τους, την στάση των πολυεθνικών εταιριών γύρω από αυτές καθώς και τους παράγοντες που τις επηρεάζουν, τόσο σε πρωτεύοντα όσο και σε δευτερεύοντα ρόλο. Τα τελευταία χρόνια η παγκόσμια οικονομία γνώρισε ταχεία ενσωμάτωση των βασικών προϊόντων και μία ραγδαία σύγκλιση των αγορών. Στην διαδικασία αυτή της παγκοσμιοποίησης, συνέδραμαν ιδιαίτερα οι πολυεθνικές επιχειρήσεις μέσω των εξαγωγών και κυρίως μέσω των άμεσων ξένων επενδύσεων που πραγματοποιούσαν διακρατικά.

Η μελέτη αυτή ασχολήθηκε με τη διεξαγωγή έρευνας των κινήτρων και άλλων καθοριστικών παραγόντων σε περισσότερες από 20 χώρες (23 συγκεκριμένα στον αριθμό) της Ευρωπαϊκής Ηπείρου με σκοπό να διαπιστωθεί πιθανή άμεση σχέση μεταξύ των παραμέτρων αυτών και των άμεσων ξένων επενδύσεων. Τα ερωτήματα και οι προβληματισμοί γύρω από το ζήτημα αυτό ήταν αρκετά. Αρχικά, έπρεπε να απαντηθεί το ερώτημα της έντασης επηρεασμού της φορολογίας πάνω στις επενδύσεις, και το πώς τις επηρεάζει. Επιπλέον, έπρεπε να εξεταστούν οι άλλες παράμετροι και το πώς επηρεάζουν και ξεχωριστά αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους. Ένα άλλο θέμα ήταν η συμπεριφορά των πολυεθνικών γύρω από το θέμα αυτό, κατά πόσο ενστερνίζονται και αν αφομοιώνουν τα αποτελέσματα αυτά και τις μελέτες γύρω από το εν λόγω θέμα. Συγκεντρωτικά όμως, το πρόβλημα συνοψίζεται στον ορισμό των άμεσων ξένων επενδύσεων και πως αυτές επηρεάζονται από την φορολογία και από άλλους παράγοντες και τι αντίκτυπο έχει αυτό στην παγκόσμια οικονομία και στα υποκείμενα από τα οποία αποτελείται, όπως κυριότερα οι πολυεθνικές

Στην εργασία αυτή, έγινε επίσης προσπάθεια κριτικής ανασκόπησης και παρουσίασης της προϋπάρχουσας βιβλιογραφίας, γύρω από τις άμεσες ξένες επενδύσεις και την συμπεριφορά των πολυεθνικών αλλά και των θυγατρικών τους.

Τα αποτελέσματα των ερευνών της διεθνούς -κυρίως- βιβλιογραφίας σχετικά με τους καθοριστικούς παράγοντες των αποφάσεων των πολυεθνικών εταιριών των τοποθετήσεων των άμεσων ξένων επενδύσεων είναι αρκετά σημαντικά, αν και ακόμη

σε πρώιμο στάδιο. Ένα μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας λαμβάνει αυτές τις «μερικής ισορροπίας» προβλέψεις των αποφάσεων μιας πολυεθνικής και εξετάζει πώς (οι εξωγενείς) παράγοντες, όπως είναι οι φόροι και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες, επηρεάζουν τις αποφάσεις αυτές σε επίπεδο επιχειρήσεων. Επίσης, η βιβλιογραφία αποκαλύπτει ότι οι πολυεθνικές εταιρίες εστιάζουν την προσοχή τους περισσότερο στους εξωγενείς και πολιτικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις, είτε αυτές θα συμβούν είτε όχι. Επιπλέον, προκύπτει ότι η εξυπηρέτηση μιας ξένης αγοράς, για μια πολυεθνική, μέσω επενδυτικής δραστηριότητας έχει να κάνει πρωτίστως με την παρουσία περιουσιακών στοιχείων.

Όσον αφορά στους παράγοντες μερικής ισορροπίας που επηρεάζουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις, αυτοί χωρίζονται σε πολλές κατηγορίες. Αρχικά, οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών, που σε πρώτο στάδιο έδειχναν να μην επηρεάζουν την πορεία των επενδύσεων, όμως η πρόοδος της βιβλιογραφίας και οι επιπλέον μελέτες που πραγματοποιήθηκαν κατέληξαν ότι μικρές βραχυχρόνιες μεταβολές του συναλλάγματος επιφέρουν αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων. Μετέπειτα, η φορολογία που αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες επηρεασμού, τόσο σε διεθνές όσο και σε εγχώριο επίπεδο. Η πρώτη προσέγγιση είναι ότι οι υψηλότεροι φόροι αποθαρρύνουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Ωστόσο, ορισμένα από τα πιο μελετημένα άρθρα στη βιβλιογραφία ανέδειξαν γιατί ένα τέτοιο αποτέλεσμα μπορεί να είναι αρκετά παραπλανητικό καθώς οι επιπτώσεις των φόρων επί των άμεσων ξένων επενδύσεων μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά από το είδος των φόρων, τη μέτρηση της δραστηριότητας άμεσων ξένων επενδύσεων, καθώς και τη φορολογική μεταχείριση στην χώρα υποδοχής και προέλευσης. Επιπλέον, οι θεσμοί και η προστασία εμπορικής δραστηριότητας είναι σαφές ότι όσο πιο προστατευτικοί είναι, τόσο περισσότερο ενισχύουν την διάθεση των επιχειρήσεων για επενδύσεις. Αυτό συμβαίνει επειδή σε ένα σταθερό και προστατευτικό για τις επιχειρήσεις νομικό πλαίσιο, μια πολυεθνική μπορεί να επιχειρήσει ασφαλέστερα. Εξίσου σημαντικό παράγοντα συνιστούν και οι επιπτώσεις της εμπορικής δραστηριότητας που συσχετίζονται στενά με τις άμεσες ξένες επενδύσεις, είτε οι πωλήσεις σε μια ξένη αγορά θεωρηθούν θετικά συσχετιζόμενες με τις επενδύσεις είτε αρνητικά.

Όσον αφορά στην γενική ισορροπία και του παράγοντες που την επηρεάζουν, η θεωρητική μοντελοποίηση των αποφάσεων αυτών, είναι σαφώς επηρεασμένη από την επιλογή μεταξύ

περισσότερων των δύο χωρών και υποτίθεται ότι η εκτίμηση σχετικά με δεδομένα που αντικατοπτρίζουν το συνυπολογισμό αυτών των αποφάσεων, πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις αλληλεξαρτήσεις. Οι μελέτες σχετικά με αυτό το κομμάτι της βιβλιογραφίας είναι εξαιρετικά πρόσφατες, με μια σειρά από πρόσφατες δημοσιεύσεις που εφαρμόζουν οικονομετρικές τεχνικές ώστε να καταστεί δυνατή η αλληλεξάρτηση των επενδυτικών δραστηριοτήτων (εξαρτημένη μεταβλητή) μεταξύ των χωρών υποδοχής.

Στο τρίτο κεφάλαιο, έγινε μία παρουσίαση των βασικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν στις αναλύσεις και που συνιστούσαν σε γενικές γραμμές τα δεδομένα. Οι πιο σημαντικές μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι άμεσες ξένες επενδύσεις της Αμερικής, τα ΑΕΠ των χωρών που αποτελούσαν το δείγμα μας, η απασχόληση, οι εξαγωγές και οι εισαγωγές των χωρών, οι πατέντες τόσο της Αμερικής όσο και τις Ευρωπαϊκής Ένωσης, το κόστος εμπορίου και η πυκνότητα του πληθυσμού. Στο σημείο αυτό παρουσιάστηκαν οι μικρότερες και οι μεγαλύτερες τιμές των μεταβλητών αυτών, καθώς και οι διακυμάνσεις και οι μέσοι όροι, έτσι ώστε να έχουμε μία καλύτερη εικόνα για τους δείκτες αυτούς. Ακολούθησαν κάποια διαγράμματα για τις πιο σημαντικές χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Σουηδία, Αγγλία) που μας έδειξαν την πορεία των μεταβλητών αυτών με το πέρασ του χρόνου, φανερώνοντας τις ιδιαιτερότητες της κάθε μεταβλητής και της κάθε χώρας. Ακολούθησε η περιγραφή του μοντέλου της παλινδρόμησης και η γενικότερη ανάλυση του ώστε να προκύψουν οι κατάλληλες εξισώσεις. Βάση των μοντέλων που χρησιμοποιήθηκαν έγιναν οι αναλύσεις και οι παλινδρομήσεις από τις οποίες προέκυψαν τα σημαντικότερα αποτελέσματα της μελέτης μας καθώς και οι πληροφορίες για τις χώρες που αποτέλεσαν το δείγμα μας.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις αναλύσεις, περιγράφονται στο 5ο κεφάλαιο.

Αρχικά, η ανάλυση έγινε για τις 6 μεγαλύτερες χώρες του δείγματος ενώ στην συνέχεια ακολουθεί ένας πίνακας με συγκεντρωτικά αποτελέσματα για το σύνολο των χωρών. Αρχικά, στην Γαλλία, βλέπουμε ότι το ΑΕΠ και η πληθυσμιακή πυκνότητα επηρεάζουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις σε πρώτη φάση ενώ στην δεύτερη παλινδρόμηση που εκτελέστηκε βλέπουμε ότι η πληθυσμιακή πυκνότητα από θετική επίδραση έχει πλέον αρνητική, ενώ την μεγαλύτερη επίδραση παρουσιάζει η απασχόληση στις υπηρεσίες Στην τελευταία παλινδρόμηση για την Γαλλία, βλέπουμε

ότι η ανεξάρτητη μεταβλητή επηρεάζεται από αρκετούς παράγοντες με σημαντικότερους την απασχόληση στην βιομηχανία και το κόστος εμπορίου και το συνολικό ποσοστό της διακύμανσης που τελικά οφείλεται σε αυτές τις μεταβλητές φτάνει το 91%. Εν συνεχεία στην Γερμανία, βλέπουμε ότι σε όλες τις περιπτώσεις η πληθυσμιακή πυκνότητα επηρεάζει αρνητικά τις άμεσες ξένες ενώ αρχικά επηρεάζονται και από το ΑΕΠ. Στην τελευταία παλινδρόμηση που περιλαμβάνει το σύνολο των μεταβλητών, βλέπουμε ότι το ΑΕΠ και η πυκνότητα έχουν σταθερή επίδραση θετική και αρνητική αντίστοιχα, ενώ πλέον η απασχόληση στην βιομηχανία αλλά και στις υπηρεσίες, δείχνει να επηρεάζει και αυτή αρνητικά, συνεπικουρούμενες από τις εξαγωγές που και αυτές έχουν αρνητική συσχέτιση με τις επενδύσεις. Όλες μαζί οι μεταβλητές εξηγούν το 91,2% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής. Στην Ιταλία η πληθυσμιακή πυκνότητα επηρεάζει και σε αυτή την περίπτωση αρνητικά. Στην τελευταία παλινδρόμηση βλέπουμε ότι το κόστος του εμπορίου επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό αρνητικά τις επενδύσεις) όπως επίσης και οι εξαγωγές. Έτσι, οι δύο αυτές αποτελούν και τους σημαντικότερους παράγοντες, οι οποίοι συνολικά εξηγούν ένα μέτριο ποσοστό της διακύμανσης των άμεσων ξένων επενδύσεων, της τάξης του 59%. Ακολουθεί η Ισπανία, όπου στην πρώτη περίπτωση και το ΑΕΠ αλλά και η πληθυσμιακή πυκνότητα επηρεάζουν σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή της μελέτης μας. Στην δεύτερη περίπτωση η επίδραση της πυκνότητας μειώνεται έτσι ώστε να επηρεάζει οριακά σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ενώ το ΑΕΠ όχι πλέον, με τις θέσεις τους να παίρνουν η απασχόληση στην βιομηχανία και στις υπηρεσίες. Στην τελευταία παλινδρόμηση βλέπουμε ότι όπως και στην περίπτωση της Ιταλίας, παρουσιάζουν αρνητική επίδραση το κόστος του εμπορίου σε σημαντικό, μάλιστα, βαθμό όπως επίσης και οι εξαγωγές. Το R^2 αυξάνεται σταδιακά από 73,4% στην πρώτη περίπτωση, σε ένα πολύ καλό επίπεδο της τάξεως του 86,2%. Στην προτελευταία χώρα που εξετάσαμε, την Σουηδία, προέκυψε ότι, η αύξηση της πληθυσμιακής πυκνότητας συνεπάγεται και αύξηση των επενδύσεων, σε σημαντικό επίπεδο, γεγονός που δεν το είχαμε παρατηρήσει στις προηγούμενες χώρες. Το ΑΕΠ και η πυκνότητα εξηγούν το 62,3% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής. Στην τελευταία περίπτωση, καμία μεταβλητή δεν φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά τις επενδύσεις με όλες τις εξεταζόμενες μεταβλητές να έχουν θετική επίδραση, πλην των πατεντών της Ε.Ε.

Ολοκληρώνοντας το 1ο στάδιο της επεξεργασίας, έχουμε τα αποτελέσματα για την Αγγλία, όπου βλέπουμε αρχικά ότι το ΑΕΠ επηρεάζει θετικά σε οριακό βαθμό τις επενδύσεις και η

πληθυσμιακή πυκνότητα αρνητικά επίσης σε μικρό βαθμό. Στην δεύτερη απόπειρα παλινδρόμησης, βλέπουμε ότι η απασχόληση στην βιομηχανία και στις υπηρεσίες επηρεάζει οριακά τις ξένες επενδύσεις. Στην τελευταία περίπτωση όμως, παρατηρούμε ότι οι πατέντες των ΗΠΑ και οι πατέντες της Ε.Ε. παίζουν στατιστικά σημαντικό ρόλο, θετικό και αρνητικό αντίστοιχα, έτσι ώστε η συνολική διακύμανση της εξαρτημένης μας μεταβλητής που εξηγείται από τις μεταβλητές που εξετάσαμε στην τελευταία περίπτωση φτάνει περίπου το 70%.

Το 2ο στάδιο της επεξεργασίας αφορά στους μέσους των δεδομένων για όλες τις χώρες. Η πολλαπλή παλινδρόμηση για τους μέσους όρους των χωρών μας δείχνει αρχικά ότι, μόνο το ΑΕΠ επηρεάζει θετικά τις άμεσες ξένες ενώ η πληθυσμιακή πυκνότητα κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Στην δεύτερη περίπτωση, πάλι το ΑΕΠ συνεχίζει να έχει θετική συσχέτιση, ενώ επιπλέον η απασχόληση στις υπηρεσίες δείχνει και αυτή να επηρεάζει θετικά τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Στην επόμενη παλινδρόμηση, δεν βλέπουμε να υπεισέρχονται νέες μεταβλητές που να επηρεάζουν ενώ η εισαγωγή των εξαγωγών στην παλινδρόμηση δεν αλλάζει τα και αυτό αντανακλάται στο R^2 που μειώνεται στο 71,4%.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική:

Κυρκιλής Δημήτριος (2010). Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

Λιαργκόβας Γ. Παναγιώτης (2007). Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα, Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Μπιτζένης Α. (2009). Παγκοσμιοποίηση, Πολυεθνικές, Επενδύσεις και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση στο Νέο Παγκόσμιο Οικονομικό Σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Πιτέλης Χ και Sugden R. (2002) Η φύση της πολυεθνικής Επιχείρησης, Εκδόσεις Τυποθήτω, Αθήνα

Ρουμελιώτης Π. (1978). Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και Υπερκοστολογήσεις, Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Χαζάκης Κ. (2000) Εγχειρίδιο Ξένων επενδύσεων Στις Βαλκανικές Χώρες, Θεσσαλονίκη

Ιστότοποι:

www.capital.gr

www.kathimerini.gr

www.citypress.gr

www.economist.com